VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA

MARIBOR

VLOGA PRAVOSODNIH POLICISTOV PRI VAROVANJU OBJEKTOV PRAVOSODNIH ORGANOV IN VIZIJA RAZVOJA SISTEMA

Kandidat: Alen Turščak

Vrsta študija: študent izrednega študija

Študijski program: Varovanje

Mentor predavatelj: mag. Srečko Jarc

Mentor v podjetju: Jaka Skalar, dipl. upr. org

Lektorica: Natalija Sinkovič, prof. slov.

Maribor, 2026

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisani Alen Turščak, sem avtor diplomskega dela z naslovom Vloga pravosodnih policistov pri varovanju objektov pravosodnih organov in vizija razvoja sistema, ki sem ga napisal/a pod mentorstvom mag. Srečko Jarca.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega dela,
- sem poskrbel/a, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia Maribor,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli, kot moje lastne kaznivo po Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15 in 63/16 – ZKUASP); prekršek pa podleže tudi ukrepom Višje strokovne šole Academia Maribor skladno z njenimi pravili,
- skladno z 32.a členom ZASP dovoljujem Višji strokovni šoli Academia Maribor objavo diplomskega dela na spletnem portalu šole.

Kočevje, julij 2026 Podpis študenta:

POVZETEK

Diplomsko delo obravnava vlogo pravosodnih policistov pri varovanju objektov pravosodnih organov in možnosti nadaljnjega razvoja sistema varovanja. Varovanje pravosodnih objektov je pomembno za nemoteno delovanje pravosodnega sistema, saj se v teh objektih izvajajo postopki, ki so za udeležence pogosto osebno, pravno in čustveno zahtevni. Zato varovanje ne pomeni le zaščite stavb in premoženja, temveč tudi varovanje zaposlenih, sodnikov, strank, obiskovalcev, podatkov, reda in zaupanja v pravosodni sistem.

V teoretičnem delu so predstavljeni pomen in organizacija varovanja pravosodnih organov, varnostna tveganja ter vloga pravosodnih policistov, njihove naloge, pristojnosti, pooblastila, usposobljenost in delo v praksi. Diplomsko delo vključuje tudi primerjavo med varovanjem s pravosodnimi policisti in varovanjem, ki ga izvajajo zasebne varnostne službe.

V raziskovalnem delu je bila izvedena anonimna spletna anketa med zaposlenimi na Okrožnem sodišču v Ljubljani, Višjem sodišču v Ljubljani in Vrhovnem sodišču Republike Slovenije. Namen ankete je bil ugotoviti, kako zaposleni ocenjujejo občutek varnosti, varovanje v času zasebne varnostne službe, varovanje s pravosodno policijo, odzivnost pravosodnih policistov, zaupanje v posamezno obliko varovanja ter možnost širitve sistema na druge objekte pravosodnih organov.

V zaključnem delu so oblikovane ključne ugotovitve, predlogi za izboljšave in vizija nadaljnjega razvoja sistema. Ugotovljeno je bilo, da razvoj ne sme pomeniti zgolj zamenjave izvajalca varovanja, temveč celovito nadgradnjo sistema z jasnejšo zakonsko ureditvijo, kadrovsko okrepitvijo, strožjim nadzorom vstopa, boljšo pristopno kontrolo, omejenim gibanjem javnosti, tehnično nadgradnjo in primernejšo prostorsko ureditvijo objektov. Pravosodni policisti imajo pomemben potencial za nadaljnji razvoj sistema, saj s svojo usposobljenostjo, pooblastili in poznavanjem pravosodnega okolja prispevajo k učinkovitejšemu, strokovnejšemu in zaupanja vrednemu varovanju.

Ključne besede: *pravosodna policija, varovanje objektov pravosodnih organov, pravosodni organi, varnost, zasebno varovanje*

ABSTRACT

THE ROLE OF JUDICIAL POLICE OFFICERS IN SECURING THE FACILITIES OF JUDICIAL AUTHORITIES AND THE VISION FOR THE DEVELOPMENT OF THE SYSTEM

The diploma thesis examines the role of judicial police officers in securing the facilities of judicial authorities and the possibilities for further development of the security system. The security of judicial facilities is important for the uninterrupted functioning of the judicial system, as proceedings conducted in these facilities are often personally, legally and emotionally demanding for the participants. Therefore, security does not only mean the protection of buildings and property, but also the protection of employees, judges, parties, visitors, data, order and trust in the judicial system.

The theoretical part presents the importance and organization of security in judicial authorities, security risks and threats, as well as the role of judicial police officers, their tasks, responsibilities, powers, training and practical work. The diploma thesis also includes a comparison between security provided by judicial police officers and security provided by private security companies.

In the research part, an anonymous online survey was conducted among employees of the District Court in Ljubljana, the Higher Court in Ljubljana and the Supreme Court of the Republic of Slovenia. The purpose of the survey was to determine how employees assess their sense of security, security during the period of private security service, security provided by the judicial police, the responsiveness of judicial police officers in security incidents, trust in individual forms of security, and the possibility of expanding the system to other facilities of judicial authorities.

The final part presents the key findings, proposals for improvements and the vision for further development of the system. It was established that development should not merely mean replacing the security provider, but a comprehensive upgrade of the system through clearer legal regulation, staffing reinforcement, stricter entry control, improved access control, restricted movement of the public, technical upgrades and more appropriate spatial arrangement of facilities.

Judicial police officers have significant potential for the further development of the system, as their training, powers and knowledge of the judicial environment contribute to more effective, professional and trustworthy security.

Keywords: *judicial police, facility security of judicial authorities, judicial authorities, security, private security*

KAZALO VSEBINE

1 UVOD 9

1.1 Opis področja in opredelitev problema 9
1.2 Namen, cilji in osnovne trditve 9
1.3 Predpostavke in omejitve 11
1.4 Uporabljene raziskovalne metode 12

2 VAROVANJE OBJEKTOV PRAVOSODNIH ORGANOV 14

2.1 Pomen varovanja pravosodnih organov 15
2.2 Organizacija varovanja 17
2.3 Varnostna tveganja in ogroženost 19

3 VLOGA PRAVOSODNIH POLICISTOV 25

3.1 Naloge in pristojnosti 25
3.2 Pooblastila pravosodnih policistov 28
3.3 Usposobljenost in delo v praksi 29

4 PRIMERJAVA Z DRUGIMI OBLIKAMI VAROVANJA 32

4.1 Zasebne varnostne službe 33
4.2 Ključne razlike (pooblastila, odzivnost, učinkovitost) 34
4.3 Prednosti in slabosti posameznih sistemov 36

5 RAZISKOVALNI DEL 38

5.1 Metodologija raziskave 38
5.2 Predstavitev anketnega vprašalnika 40
5.3 Analiza rezultatov ankete 42
5.3.1 Struktura anketirancev 42
5.3.2 Občutek varnosti v objektu 43
5.3.3 Ocena varovanja v času zasebne varnostne službe 44
5.3.4 Ocena varovanja v času Pravosodne policije 45
5.3.5 Odzivnost pravosodnih policistov ob varnostnih incidentih 47
5.3.6 Zaupanje v posamezno obliko varovanja 48
5.3.7 Mnenje o varovanju s pravosodnimi policisti na vseh objektih pravosodnih organov v RS 49
5.3.8 Predlogi za izboljšanje varovanja 50
5.3.9 Povzetek rezultatov ankete 51
5.4 Interpretacija rezultatov 52

6 UGOTOVITVE IN RAZVOJ SISTEMA 54

6.1 KLJUČNE UGOTOVITVE 54
6.2 PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE 55
6.3 VIZIJA NADALJNJEGA RAZVOJA SISTEMA VAROVANJA 57
6.3.1 Primerjava s hrvaško ureditvijo pravosodne policije 57
6.3.2 Pridobivanje kadra, usposabljanje in karierni razvoj 58
6.3.3 Postopna širitev varovanja objektov pravosodnih organov 61
6.3.4 Operativno – nadzorni center, spremstva in prostori za zaprte osebe na objektih pravosodnih organov 62
6.3.5 Možnosti prevzema dodatnih nalog pravosodne policije 63
7 SKLEP 71
8 VIRI, LITERATURA 74

KAZALO SLIK

SLIKA 1: PRIMER OBJEKTA PRAVOSODNEGA ORGANA (OKROŽNO, VIŠJE IN VRHOVNO SODIŠČE RS) 14
SLIKA 2: LETNO POROČILO UPRAVE ZA IZVRŠEVANJE KAZENSKIH SANKCIJ 2023 23
SLIKA 3: LETNO POROČILO UPRAVE ZA IZVRŠEVANJE KAZENSKIH SANKCIJ 2025 24
SLIKA 4: PRIMER ZASEBNO VARNOSTNE SLUŽBE 32
SLIKA 5: PRAVOSODNA POLICIJA 33
SLIKA 6: HRVAŠKA PRAVOSODNA POLICIJA 58
SLIKA 7: POSTANI PRAVOSUDNI POLICAJAC 59
SLIKA 8: PRAVOSODNI POLICIST – URSIKS 60
SLIKA 9: POSTANI PRAVOSODNI POLICIST – URSIKS 61
SLIKA 10: U. S. MARSHAL SERVICE 65
SLIKA 11: U. S. MARSHALS V DVORANI 66
SLIKA 12: U. S. MARSHALS TRANSPORT ZAPRTE OSEBE 67
SLIKA 13: U. S. MARSHALS TRANSPORT ZAPRTE OSEBE 67

KAZALO TABEL

TABELA 1: KLJUČNI ELEMENTI ORGANIZACIJE VAROVANJA OBJEKTOV PRAVOSODNIH ORGANOV 19
TABELA 2: PRIMERI VARNOSTNIH TVEGANJ V OBJEKTIH PRAVOSODNIH ORGANOV 20
TABELA 3: PRIMERJAVA VAROVANJA ZAVODA ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA IN OBJEKTA PRAVOSODNEGA ORGANA 26
TABELA 4: PRIMERJAVA VAROVANJA S PRAVOSODNIMI POLICISTI IN ZASEBNO VARNOSTNO SLUŽBO 36
TABELA 5: ANKETNI VPRAŠALNIK, KI SO GA IZPOLNJEVALI ZAPOSLENI NA SODIŠČU (OKROŽNO, VIŠJE IN VRHOVNO) 40
TABELA 6: PRIMERJAVA ZAPOSLITVE: PRAVOSODNA POLICIJA - U. S. MARSHALS SERVICE 69
TABELA 7: STATUS ZASTAVLJENIH HIPOTEZ 72

KAZALO GRAFIKONOV

GRAFIKON 1: ODSTOTEK ANKETIRANIH GLEDE NA ZAPOSLITEV 43
GRAFIKON 2: OBČUTEK VARNOSTI ZAPOSLENIH V OBJEKTU 44
GRAFIKON 3: OCENA VAROVANJA V ČASU ZASEBNE VARNOSTNE SLUŽBE 45
GRAFIKON 4: OCENA VAROVANJA V ČASU PRAVOSODNE POLICIJE 46
GRAFIKON 5: ODZIVNOST PRAVOSODNIH POLICISTOV NA VARNOSTNE INCIDENTE 47
GRAFIKON 6: ZAUPANJE V POSAMEZNI NAČIN VAROVANJA 49
GRAFIKON 7: VAROVANJE PRAVOSODNE POLICIJE NA VSEH OBJEKTIH PRAVOSODNIH ORGANOV V RS 50

1 UVOD

1.1 Opis področja in opredelitev problema

Varovanje objektov pravosodnih organov predstavlja pomemben del zagotavljanja nemotenega delovanja pravosodnega sistema. Sodišča in drugi pravosodni organi opravljajo naloge, ki so neposredno povezane z varstvom pravic posameznikov, odločanjem v postopkih in zagotavljanjem pravne države. Zaradi narave svojega dela so izpostavljeni različnim varnostnim tveganjem, ki lahko vplivajo na varnost zaposlenih, strank, obiskovalcev, premoženja, dokumentacije in podatkov.

Varnost pravosodnih organov ni zgolj vprašanje fizičnega varovanja objekta, temveč vključuje tudi ocenjevanje ogroženosti, preventivne ukrepe, tehnično varovanje, odzivanje na varnostne dogodke in razvoj varnostne kulture. Stabilno varnostno okolje je mogoče zagotavljati s sistematičnim upravljanjem varnosti, sodelovanjem pristojnih institucij, usposobljenostjo varnostnega osebja in aktivno vlogo zaposlenih (Savski, Upravljanje z varnostjo v pravosodnih organih, 2015)

Raziskovalni problem diplomskega dela je usmerjen v vprašanje, kakšna je vloga pravosodnih policistov pri varovanju objektov pravosodnih organov in ali lahko zaradi svojih pooblastil, usposobljenosti ter poznavanja pravosodnega okolja zagotavljajo višjo raven varnosti kot zasebne varnostne službe. Obravnavano bo tudi, ali bi širitev varovanja s pravosodnimi policisti na druge objekte pravosodnih organov prispevala k učinkovitejšemu sistemu varovanja.

1.2 Namen, cilji in osnovne trditve

Namen diplomskega dela je predstaviti vlogo pravosodnih policistov pri varovanju objektov pravosodnih organov, analizirati njihov pomen pri zagotavljanju varnosti ter oblikovati strokovna izhodišča za nadaljnji razvoj sistema varovanja. Diplomsko delo se osredotoča predvsem na vprašanje, ali lahko pravosodni policisti zaradi svojih pooblastil, usposobljenosti, poznavanja pravosodnega okolja in državne umeščenosti zagotavljajo višjo raven varnosti kot zasebne varnostne službe.

Poseben poudarek je namenjen primerjavi med varovanjem s pravosodnimi policisti in varovanjem, ki ga izvajajo zasebne varnostne službe. Pri tem bodo obravnavane predvsem razlike v pooblastilih, usposobljenosti, odzivnosti, odgovornosti, poznavanju delovnega okolja in možnosti ukrepanja ob varnostnih incidentih.

V diplomskem delu bo obravnavano tudi vprašanje nadaljnjega razvoja sistema varovanja objektov pravosodnih organov, zlasti možnost postopne širitve varovanja s pravosodnimi policisti na druge objekte pravosodnih organov. Pri tem bodo upoštevane tudi kadrovske, organizacijske, finančne in zakonske omejitve. Osrednje raziskovalno vprašanje diplomskega dela je:

Kakšna je vloga pravosodnih policistov pri varovanju objektov pravosodnih organov, kako vplivajo na raven varnosti ter kakšne so možnosti nadaljnjega razvoja sistema varovanja?

Na podlagi raziskovalnega vprašanja so oblikovani naslednji cilji diplomskega dela:

- opredeliti pomen varovanja objektov pravosodnih organov;
- predstaviti naloge, pristojnosti in pooblastila pravosodnih policistov;
- analizirati organizacijo varovanja objektov pravosodnih organov;
- primerjati varovanje s pravosodnimi policisti in varovanje z zasebnimi varnostnimi službami;
- ugotoviti prednosti in omejitve posameznih oblik varovanja;
- analizirati mnenje zaposlenih o varnosti in učinkovitosti varovanja;
- preveriti, ali bi širitev varovanja s pravosodnimi policisti lahko prispevala k višji ravni varnosti;
- oblikovati predloge za izboljšanje in vizijo nadaljnjega razvoja sistema varovanja.

V diplomskem delu bodo preverjene naslednje hipoteze:

H1: Pravosodni policisti zaradi svojih pooblastil in usposobljenosti zagotavljajo višjo raven varnosti kot zasebne varnostne službe.

Hipoteza izhaja iz predpostavke, da imajo pravosodni policisti zaradi posebnega usposabljanja, poznavanja pravosodnega okolja in zakonskih pooblastil pomembno prednost pri varovanju objektov pravosodnih organov.

H2: Prisotnost pravosodnih policistov omogoča učinkovitejše ukrepanje ob varnostnih incidentih.

Hipoteza temelji na predpostavki, da pravosodni policisti zaradi svoje usposobljenosti, izkušenj in poznavanja postopkov omogočajo hitrejše, strokovnejše in učinkovitejše ukrepanje ob varnostnih dogodkih.

H3: Razširitev varovanja s pravosodnimi policisti na druge objekte pravosodnih organov bi izboljšala učinkovitost varovanja objektov pravosodnih organov.

Hipoteza je povezana z razvojnim delom naloge in izhaja iz predpostavke, da bi širitev varovanja s pravosodnimi policisti prispevala k bolj enotnemu, strokovnemu in učinkovitemu sistemu varovanja.

Osnovna trditev diplomskega dela je, da varovanje objektov pravosodnih organov zahteva posebno strokovno obravnavo, saj je neposredno povezano z nemotenim delovanjem pravosodja, varstvom pravic posameznikov in zaupanjem javnosti v pravosodni sistem. V tem okviru pravosodni policisti predstavljajo pomemben varnostni subjekt, katerega vloga bi se lahko v prihodnje še okrepila.

1.3 Predpostavke in omejitve

Pri izdelavi diplomskega dela izhajam iz predpostavke, da je varovanje objektov pravosodnih organov posebno varnostno področje, ki zahteva ustrezno usposobljen kader, jasno določene naloge, učinkovito organizacijo dela in poznavanje pravosodnega okolja. Predpostavljam tudi, da lahko mnenja zaposlenih, ki se z varovanjem srečujejo v praksi, prispevajo k boljši presoji učinkovitosti obstoječega sistema.

Prva omejitev je povezana z dostopnostjo podatkov. Področje varovanja objektov pravosodnih organov vključuje tudi občutljive varnostne informacije, zato diplomsko delo ne bo obravnavalo konkretnih operativnih postopkov, podrobnih načrtov varovanja, tehničnih postavitev varnostnih sistemov ali drugih informacij, ki bi lahko vplivale na varnost objektov.

Druga omejitev se nanaša na raziskovalni vzorec. Anketa je izvedena med zaposlenimi v izbranih pravosodnih organih, zato rezultatov ni mogoče neposredno posplošiti na vse pravosodne organe v Republiki Sloveniji. Tretja omejitev se nanaša na uporabo virov, saj bodo uporabljeni predvsem javno dostopni predpisi, strokovna literatura, strategije, letna poročila in podatki, ki jih je dovoljeno uporabiti.

1.4 Uporabljene raziskovalne metode

Pri izdelavi diplomskega dela bodo uporabljene različne raziskovalne metode. V teoretičnem delu bo uporabljena metoda deskripcije, s katero bodo predstavljeni temeljni pojmi, pravne podlage, organizacija varovanja objektov pravosodnih organov, naloge pravosodnih policistov in značilnosti zasebnega varovanja.

Uporabljena bo tudi metoda analize sekundarnih virov. Pregledani bodo zakonski in podzakonski predpisi, strokovna literatura, strategije, letna poročila, strokovni članki in drugi relevantni viri s področja varovanja pravosodnih organov, pravosodne policije in zasebnega varovanja.

Za pridobivanje primarnih podatkov bo uporabljena metoda anketiranja. Anketa bo izvedena z anonimnim spletnim vprašalnikom med zaposlenimi na Okrožnem sodišču v Ljubljani, Višjem sodišču v Ljubljani in Vrhovnem sodišču RS. Namen ankete je pridobiti mnenja zaposlenih o občutku varnosti, učinkovitosti varovanja, zaupanju v posamezne oblike varovanja in možnosti nadaljnje širitve varovanja s pravosodnimi policisti.

V raziskovalnem delu bo uporabljena tudi primerjalna metoda, s katero bo primerjano varovanje s pravosodnimi policisti in varovanje z zasebnimi varnostnimi službami. Na podlagi

ugotovitev bodo oblikovani predlogi za izboljšanje in vizija nadaljnjega razvoja sistema varovanja objektov pravosodnih organov.

2 VAROVANJE OBJEKTOV PRAVOSODNIH ORGANOV

Varovanje objektov pravosodnih organov je posebno področje varnosti, saj se ne nanaša samo na zaščito stavb in premoženja, temveč tudi na zagotavljanje pogojev za nemoteno delovanje sodne oblasti in drugih pravosodnih funkcij. Pravosodni organi so institucije, v katerih se odločajo pomembna vprašanja o pravicah, obveznostih, odgovornosti in pravnem položaju posameznikov. Zaradi tega mora biti njihovo delovanje zaščiteno pred motnjami, pritiski, grožnjami, nasiljem in drugimi oblikami ogrožanja, ki bi lahko vplivale na varnost oseb ali na samo izvedbo postopkov.

Varnost pravosodnih organov zato ni omejena le na fizično prisotnost varnostnega osebja. Gre za širši sistem ukrepov, ki vključuje organizacijsko, fizično, tehnično in operativno varovanje, ocenjevanje ogroženosti, preprečevanje varnostnih dogodkov, odzivanje ob incidentih, sodelovanje z drugimi varnostnimi subjekti in krepitev varnostne kulture zaposlenih.

Slika 1: Primer objekta pravosodnega organa (Okrožno, Višje in Vrhovno sodišče RS)

Vir: (Nova24TV, 2026)

2.1 Pomen varovanja pravosodnih organov

Pomen varovanja pravosodnih objektov izhaja iz posebne vloge pravosodnih organov v pravni državi. Sodišča, državna tožilstva, državno odvetništvo in drugi pravosodni organi niso običajne javne ustanove, temveč institucije, katerih naloge so neposredno povezane z izvajanjem sodne oblasti, varstvom pravic posameznikov, pregonom kaznivih dejanj, zastopanjem javnega interesa in zagotavljanjem zakonitosti. V teh prostorih se sprejemajo odločitve, ki lahko pomembno vplivajo na življenje posameznikov, zato je varnost teh objektov neposredno povezana z zaupanjem v pravosodni sistem.

Varovanje pravosodnih objektov ima več temeljnih namenov. Prvi namen je zagotavljanje varnosti pravosodnih funkcionarjev, sodnega in drugega osebja, strank, udeležencev v postopkih in obiskovalcev. Drugi namen je varovanje sodnih stavb, opreme, dokumentacije, podatkov in drugega premoženja. Tretji namen pa je zagotavljanje reda in nemotenega poteka dela v pravosodnem organu. Strategija razvoja varnosti pravosodnih organov poudarja, da se pogoji in ukrepi za varovanje oseb, objektov, funkcionalnih zemljišč, premoženja, reda in podatkov izvajajo zaradi nemotenega izvajanja sodne oblasti (Savski, Varovanje pravosodnih organov - strategija razvoja, 2018).

Posebnost pravosodnih objektov je v tem, da se v njih srečujejo različne skupine ljudi z različnimi interesi, pričakovanji in čustvenimi odzivi. Med obiskovalci so lahko stranke v postopkih, obdolženci, oškodovanci, priče, odvetniki, izvedenci, svojci, predstavniki drugih organov in širša javnost. Posamezni postopki lahko sprožijo nezadovoljstvo, stres, občutek krivice, konflikt ali celo nasilno vedenje. Varnostni sistem mora zato zagotavljati ne samo osnovni nadzor vstopa, ampak tudi sposobnost prepoznavanja tveganj, preprečevanja incidentov in ustreznega ukrepanja, kadar pride do ogrožanja reda ali varnosti.

Varnost pravosodnih objektov ima tudi pomembno simbolno funkcijo. Sodišče mora delovati kot prostor reda, zakonitosti, nepristranskosti in avtoritete. Če je varnostno okolje neurejeno, če prihaja do pogostih incidentov ali če zaposleni in udeleženci postopkov nimajo občutka varnosti, to lahko zmanjšuje zaupanje v delovanje pravosodnega sistema. Varnostni ukrepi zato ne pomenijo samo zaščite pred neposredno nevarnostjo, temveč tudi podporo avtoriteti

pravosodnih organov in dostojanstvu postopkov. Strategija razvoja pri tem izpostavlja, da je pri zagotavljanju nemotenega izvajanja sodne oblasti pomembno varovanje integritete in ugleda sodne veje oblasti, zagotavljanje neodvisnosti odločitev, vzdrževanje reda in dostojanstva sodišča ter preprečevanje vplivanja na odločanje (Savski, Varovanje pravosodnih organov - strategija razvoja, 2018).

Pomen varovanja pravosodnih objektov se kaže tudi v sodelovanju z drugimi varnostnimi subjekti. Pri zagotavljanju varnosti lahko pravosodna policija glede na konkretne varnostne potrebe, oceno ogroženosti in načrt varovanja sodeluje predvsem s policijo, zasebnimi varnostnimi službami ter drugimi pristojnimi organi. Takšno sodelovanje je pomembno zlasti v primerih, ko posamezen varnostni dogodek presega redne naloge varovanja objekta ali zahteva usklajeno ukrepanje več subjektov. Učinkovitost sistema je odvisna od jasne razmejitve nalog, pravočasne izmenjave informacij, ustreznega načrtovanja in praktičnega usposabljanja. Stabilnega varnostnega okolja ni mogoče zagotavljati brez sodelovanja pravosodnih organov, institucionalnih nosilcev varnostnih nalog, zaposlenih in pristojnega ministrstva (Savski, Upravljanje z varnostjo v pravosodnih organih, 2015).

Pri tem je treba posebej poudariti, da pravosodni objekti niso varnostno enaki. Stopnja ogroženosti je odvisna od vrste organa, lokacije, števila zaposlenih in obiskovalcev, vrste postopkov, prostorskih značilnosti, tehničnega varovanja, preteklih varnostnih dogodkov in drugih okoliščin. Zato morajo biti varnostni ukrepi sorazmerni in prilagojeni konkretnemu objektu. Enoten sistem varovanja ne pomeni, da morajo biti vsi objekti varovani popolnoma enako, temveč da morajo biti varnostni standardi, pristojnosti, postopki in odgovornosti urejeni jasno, strokovno in primerljivo.

V tem okviru ima pomembno mesto tudi vprašanje, kdo izvaja fizično varovanje pravosodnih objektov. Zasebne varnostne službe imajo zakonsko določeno vlogo na področju varovanja ljudi in premoženja, vendar pa pravosodno okolje zaradi svoje posebnosti odpira vprašanje, ali je za določene objekte ustreznejša okrepljena vloga pravosodnih policistov. Pravosodni policisti so del javnega varnostnega sistema, imajo posebna pooblastila in delujejo znotraj sistema izvrševanja kazenskih sankcij. Zaradi tega lahko njihova vloga pri varovanju pravosodnih objektov presega klasično fizično varovanje, saj vključuje tudi razumevanje pravosodnega

okolja, poznavanje varnostno zahtevnih situacij in povezavo z drugimi nalogami pravosodne policije.

Pomen varovanja pravosodnih objektov je zato treba razumeti širše kot zgolj izvajanje nadzora nad vstopom v stavbo. Gre za sistem, ki mora zagotavljati varnost oseb, premoženja, podatkov, reda in postopkov, hkrati pa podpirati avtoriteto pravosodnih organov in neodvisnost njihovega delovanja. Prav zaradi te širine je vprašanje nadaljnjega razvoja varovanja s pravosodnimi policisti pomembno razvojno vprašanje, ki zahteva strokovno, organizacijsko in raziskovalno obravnavo.

2.2 Organizacija varovanja

Organizacija varovanja objektov pravosodnih organov mora temeljiti na jasni razmejitvi nalog, odgovornosti in pristojnosti vseh subjektov, ki sodelujejo pri zagotavljanju varnosti. Varovanje ne zajema le fizičnega nadzora nad vstopom v objekt, temveč vključuje tudi oceno ogroženosti, varnostne standarde, notranje akte, tehnično varovanje, ukrepanje ob varnostnih dogodkih ter sodelovanje s policijo, zasebnimi varnostnimi službami in drugimi pristojnimi organi (Savski, Upravljanje z varnostjo v pravosodnih organih, 2015).

Varnost pravosodnih organov se organizira na normativni, organizacijski in operativni ravni. Normativna raven izhaja iz zakonov, podzakonskih aktov, internih pravil in hišnega reda posameznega objekta. Organizacijska raven določa sodelovanje med pravosodnimi organi, Ministrstvom za pravosodje, pravosodno policijo, policijo, zasebnimi varnostnimi službami in drugimi pristojnimi subjekti. Operativna raven pa zajema konkretno izvajanje nalog, kot so nadzor vstopa, usmerjanje obiskovalcev, nadzor gibanja oseb, odzivanje na varnostne dogodke in obveščanje pristojnih oseb (Sodni red, 2016).

Pomemben del organizacije varovanja predstavljajo načrti varovanja in ocene ogroženosti. Na njihovi podlagi se določijo konkretni varnostni ukrepi, obseg fizičnega in tehničnega varovanja ter postopki ukrepanja ob varnostnih dogodkih. Takšen pristop je nujen, ker niso vsi pravosodni objekti enako izpostavljeni tveganjem. Večji objekti, objekti z večjim številom obiskovalcev

ali objekti, kjer potekajo varnostno zahtevnejši postopki, zahtevajo višjo raven varnostnih ukrepov. (Savski, Upravljanje z varnostjo v pravosodnih organih, 2015)

Organizacija varovanja vključuje tudi tehnično varovanje, kot so videonadzor, kontrola pristopa, alarmni sistemi, detektorske naprave in naprave za pregled osebnih predmetov. Tehnična sredstva ne morejo nadomestiti fizičnega varovanja, lahko pa ga pomembno dopolnjujejo, saj omogočajo boljši nadzor, hitrejše zaznavanje tveganj in učinkovitejše ukrepanje. (Pravilnik o določitvi varnostnih standardov poslovanja sodišč, 2007)

Pri varovanju objektov pravosodnih organov ima pomembno vlogo usposobljenost oseb, ki izvajajo varnostne naloge. Pravosodni policisti imajo pri tem posebno prednost, ker so del sistema izvrševanja kazenskih sankcij in so usposobljeni za delo v varnostno zahtevnem okolju. Njihova vloga zato ni omejena le na fizično prisotnost, temveč vključuje tudi razumevanje pravosodnega sistema, postopkov, varnostnih tveganj in pomena sorazmernega ukrepanja.

Učinkovito varovanje mora upoštevati razliko med vsakodnevnim varnostnim režimom in ukrepanjem ob izrednih dogodkih. Vsakodnevni režim zajema nadzor vstopa, spremljanje reda in preventivno delovanje. Izredni dogodki pa zahtevajo hitro, usklajeno in strokovno ukrepanje, zato morajo biti postopki vnaprej določeni, odgovorne osebe znane, komunikacijske poti pa jasne.

Pomembno je tudi sodelovanje med pravosodnimi policisti in zaposlenimi v pravosodnih organih. Zaposleni lahko prvi zaznajo nenavadno vedenje, grožnje ali druge okoliščine, ki pomenijo varnostno tveganje. Zato mora organizacija varovanja vključevati tudi razvoj varnostne kulture zaposlenih, saj ta pomembno prispeva k pravočasnemu zaznavanju in preprečevanju varnostnih dogodkov (Savski, Upravljanje z varnostjo v pravosodnih organih, 2015).

Organizacija varovanja objektov pravosodnih organov mora zato temeljiti na povezovanju pravnih podlag, varnostnih standardov, načrtovanja, usposobljenega osebja, tehničnih sistemov in sodelovanja z drugimi pristojnimi subjekti. V tem okviru ima pravosodna policija pomembno razvojno vlogo, saj lahko s svojo usposobljenostjo, državno pripadnostjo in poznavanjem

pravosodnega okolja prispeva k bolj enotnemu in učinkovitemu sistemu varovanja. (Savski, Varovanje pravosodnih organov - strategija razvoja, 2018).

Tabela 1: Ključni elementi organizacije varovanja objektov pravosodnih organov

Element organizacije varovanja	Namen
Hišni red	Določa pravila ravnanja v objektu
Ocena ogroženosti	Opredeli tveganja in stopnjo ogroženosti
Načrt varovanja	Določa ukrepe, naloge in odgovornosti
Fizično varovanje	Zagotavlja nadzor, preventivo in ukrepe
Tehnično varovanje	Podpira nadzor, zaznavanje in dokumentiranje dogodkov
Sodelovanje z drugimi varnostnimi subjekti	Omogoča usklajeno ukrepanje ob zahtevnejših dogodkih

Vir: Lastni vir

2.3 Varnostna tveganja in ogroženost

Varnostna tveganja v objektih pravosodnih organov izhajajo iz posebne narave njihovega dela. Pravosodni organi vsakodnevno obravnavajo zadeve, ki so za posameznike pogosto zelo pomembne, osebno občutljive ali konfliktne. V sodnih, kazenskih, prekrškovnih, izvršilnih in drugih postopkih se srečujejo različni interesi, pravni položaji in čustvene reakcije udeležencev. Zaradi tega lahko varnostna tveganja nastanejo tako znotraj objekta kot tudi zunaj njega, pri čemer lahko ogrožajo zaposlene, pravosodne funkcionarje, stranke, obiskovalce, premoženje, podatke in nemoteno delo pravosodnega organa.

Strategija razvoja varnosti pravosodnih organov varnostni dogodek opredeljuje kot dogodek, pri katerem je lahko ogroženo življenje ali osebna varnost ljudi, varnost premoženja, ali pa gre za prekršek, kaznivo dejanje oziroma drugo dejanje, ki krši pravila zagotavljanja varnosti (Savski, Varovanje pravosodnih organov - strategija razvoja, 2018). V istem dokumentu je poudarjeno, da se pogoji in ukrepi za zagotavljanje varnosti pravosodnih funkcionarjev, sodnega in drugega osebja, strank, udeležencev v postopkih, obiskovalcev, objektov,

funkcionalnih zemljišč, premoženja, reda in podatkov izvajajo zaradi nemotenega izvajanja sodne oblasti (Savski, Varovanje pravosodnih organov - strategija razvoja, 2018).

Pri obravnavi varnostnih tveganj je treba razlikovati med neposrednimi in posrednimi oblikami ogrožanja. Neposredna tveganja so tista, ki se kažejo kot neposredno ogrožanje oseb, premoženja ali reda v objektu. Sem sodijo grožnje, fizični napadi, nasilno vedenje, poskusi vnosa nevarnih predmetov, kršitve hišnega reda, poškodovanje objekta, sumljive pošiljke, požar, najave eksplozivnih teles in drugi dogodki, ki zahtevajo hitro ukrepanje. Posredna tveganja pa so povezana z razmerami, ki lahko oslabijo varnostni sistem, na primer pomanjkljiv nadzor vstopa, neustrezna prostorska zasnova, nejasno ločevanje javnih in varovanih območij, nezadostno tehnično varovanje, šibka varnostna kultura zaposlenih ali premalo usklajeno sodelovanje med varnostnimi subjekti.

V strategiji razvoja so kot izstopajoča varnostna tveganja navedeni poškodovanje sodne zgradbe, možnost vnosa strelnega orožja, nevarnih snovi in eksplozivnih teles, varnostni incidenti v razpravni dvorani ali prostoru za zaslišanje, nekontrolirano gibanje obiskovalcev in strank, nevarnost požara, iznos sodnih spisov, postavitev eksplozivnega sredstva, povečana ogroženost sodnikov in drugega sodnega osebja izven delovnega časa ter nevarnost informacijskega incidenta zaradi pomanjkljivega varovanja informacijskih sistemov (Savski, Varovanje pravosodnih organov - strategija razvoja, 2018). Ti primeri kažejo, da se tveganja v pravosodnih objektih ne nanašajo le na fizično varnost, temveč tudi na organizacijsko, informacijsko, tehnično in procesno varnost.

Tabela 2: Primeri varnostnih tveganj v objektih pravosodnih organov

Skupina tveganj	Primeri tveganj
Tveganje za osebe	Grožnje, napadi, nasilno vedenje in pritiski na zaposlene
Tveganje za objekt in premoženje	Poškodovanje objekta, požar, vlomi
Tveganje pri vstopu in gibanju	Nedovoljen vnos prepovedanih predmetov, nekontrolirano gibanje po objektu
Tveganje v postopkih	Incidenti v razpravni dvorani, konflikti med strankami v postopkih

Informacijska tveganja	Neupravičen dostop do podatkov, kraja sodnih spisov
Organizacijska tveganja	Nejasni postopki, pomanjkljiva varnostna kultura, nezadostno sodelovanje varnostnih subjektov

Vir: Lastni vir

Pomembno varnostno tveganje predstavlja tudi vedenje posameznikov, ki so udeleženi v postopkih. Stranke, obdolženci, oškodovanci, priče ali svojci lahko zaradi nezadovoljstva z odločitvami, dolgotrajnostjo postopkov, osebnih stisk ali konflikta z drugimi udeleženci postopka povzročijo varnostni dogodek. V takih primerih se tveganje pogosto ne razvija postopno, temveč se lahko pojavi nenadno. Zato je pri varovanju pravosodnih objektov pomembna sposobnost zgodnjega zaznavanja neobičajnega vedenja, strokovne komunikacije, umirjanja situacije in sorazmernega ukrepanja.

Ogroženost pravosodnih organov je povezana tudi z vprašanjem neodvisnosti in nepristranskosti odločanja. Grožnje, pritiski ali nasilje nad sodniki, tožilci, državnim odvetništvom ali drugim osebjem niso le varnostni problem posameznika, temveč lahko pomenijo poseg v avtoriteto pravosodja in zaupanje v pravno državo. Savski opozarja, da se v Sloveniji stopnjuje napetost do sodne oblasti, pri čemer se pojavljajo izrazi nezadovoljstva s sodnimi odločitvami in varnostni dogodki z elementi psihičnega ali fizičnega nasilja. Takšni napadi lahko vplivajo na neodvisnost sodne veje oblasti in posledično na krepitev pravne države (Savski, Upravljanje z varnostjo v pravosodnih organih, 2015).

Varnostna tveganja je treba obravnavati sistemsko. To pomeni, da ni dovolj, da se pravosodni organi odzovejo šele po nastanku dogodka. Pomembno je preventivno delovanje, redno ocenjevanje ogroženosti, prilagajanje varnostnih ukrepov, usposabljanje zaposlenih, izvajanje tehničnega in fizičnega varovanja ter jasna določitev postopkov ob izrednih dogodkih. Varnost v pravosodnih organih temelji na sistemu upravljanja z varnostjo, pri čemer se varnost načrtuje in organizira z operativnim, fizičnim in tehničnim varovanjem ter preventivnimi aktivnostmi, ki zmanjšujejo tveganja in posledice varnostnih dogodkov (Savski, Upravljanje z varnostjo v pravosodnih organih, 2015).

Posebno vlogo ima pri tem varnostna kultura zaposlenih. Zaposleni v pravosodnih organih niso izvajalci fizičnega varovanja, vendar so pomemben del varnostnega sistema, ker lahko prvi zaznajo spremembe v vedenju oseb, napetosti, grožnje, nenavadne okoliščine ali kršitve reda. Varnostna kultura pomeni, da zaposleni poznajo osnovna pravila varnega ravnanja, vedo, komu posredovati informacije, ustrezno varujejo dokumente in prostore ter razumejo, da je varnost skupna odgovornost (Savski, Upravljanje z varnostjo v pravosodnih organih, 2015).

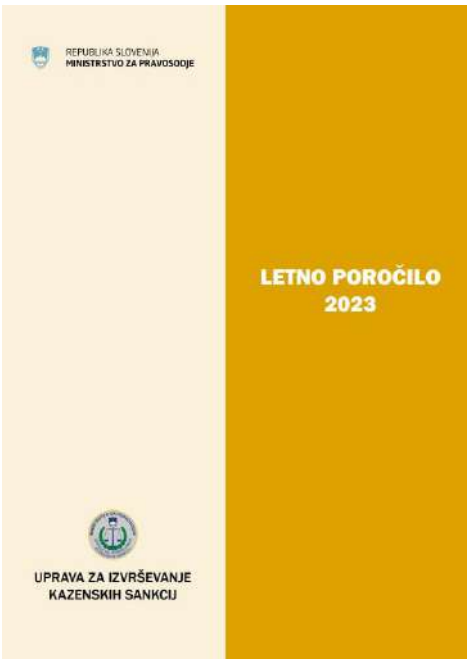
Tveganja se povečujejo tudi takrat, kadar prostorska in tehnična zasnova objekta ne omogočata jasnega ločevanja javnega, službenega in varovanega dela objekta. Pravosodni objekti so pogosto odprti za javnost, kar je posledica načela javnosti sojenja in dostopnosti sodišč. Hkrati pa mora biti dostop organiziran tako, da ne omogoča nekontroliranega gibanja oseb po objektu. Če objekt nima ustrezno urejene vstopne kontrole, nadzora gibanja, tehničnega varovanja ali jasne prostorske razmejitve, se poveča možnost vnosa nevarnih predmetov, dostopa do občutljivih prostorov, motenja postopkov ali ogrožanja zaposlenih.

Pri oceni ogroženosti je pomembno upoštevati tudi pretekle varnostne dogodke in operativne izkušnje. Strategija razvoja poudarja, da so bile v preteklosti pripravljene analize varnostnih razmer, pregledi groženj, ocene varnostnih sistemov in predlogi ukrepov za večjo stopnjo varnosti, vendar je bila realizacija posameznih rešitev odvisna od finančnih, organizacijskih in sistemskih pogojev (Savski, Varovanje pravosodnih organov - strategija razvoja, 2018). To kaže, da je varnost pravosodnih organov področje, ki zahteva stalno spremljanje, ne le občasnih odzivov na posamezne dogodke.

Pri razumevanju varnostnih tveganj je uporabna tudi primerjava z delom pravosodnih policistov v zavodih za prestajanje kazni zapora. Čeprav varovanje zaprtih oseb ni enako varovanju pravosodnih objektov, letna poročila URSIKS[1] kažejo, da so pravosodni policisti vsakodnevno izpostavljeni zahtevnim varnostnim situacijam, kot so konflikti, grožnje, napadi, uporaba prisilnih sredstev, pobegi, poskusi pobegov in nudenje prve pomoči. V Letnem poročilu URSIKS za leto 2023 je navedeno, da so splošne varnostne razmere v zavodih vključevale tudi povišano število konfliktov med zaprtimi osebami, uporabo prisilnih sredstev, napade in

[1] URSIKS – Uprava republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij

grožnje zaposlenim ter preprečene poskuse (Ministrstvo za pravosodje, Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij RS, 2024).

Slika 2: Letno poročilo Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij 2023

Vir: (Ministrstvo za pravosodje, Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij RS, 2024)

Tudi Letno poročilo URSIKS za leto 2025 kaže, da se pri delu pravosodnih policistov pojavljajo nepredvidljive in varnostno zahtevne situacije. Poročilo navaja primere uporabe prisilnih sredstev, napadov na zaposlene, groženj, nudenja prve pomoči in usposabljanja pravosodnih policistov za zahtevne (Ministrstvo za pravosodje, Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij RS, 2026) Čeprav se ti podatki nanašajo predvsem na zavodsko okolje, so pomembni za razumevanje usposobljenosti pravosodnih policistov za obvladovanje konfliktnih, kriznih in varnostno občutljivih dogodkov, kar je relevantno tudi pri varovanju objektov pravosodnih organov.

Slika 3: Letno poročilo Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij 2025

Vir: (Ministrstvo za pravosodje, Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij RS, 2026)

Pri varovanju pravosodnih objektov je zato bistveno, da se ogroženost ne presoja samo glede na pretekle incidente, ampak tudi glede na možne posledice dogodka. Tudi redkejši dogodek ima lahko zelo resne posledice, če vpliva na varnost oseb, prekinitev sodnega postopka, evakuacijo objekta, izgubo dokumentacije, ogrožanje podatkov ali zmanjšanje zaupanja javnosti v pravosodni sistem. Zato mora biti ocena tveganja usmerjena tako v verjetnost dogodka kot tudi v njegove možne posledice.

Varnostna tveganja in ogroženost pravosodnih objektov potrjujejo potrebo po strokovno usposobljenem, odzivnem in organizacijsko jasno umeščenem varnostnem osebju. Pri tem ima pravosodna policija pomembno razvojno vlogo, saj združuje izkušnje dela v varnostno zahtevnem okolju, poznavanje pravosodnega sistema in pooblastila, ki lahko prispevajo k učinkovitejšemu obvladovanju tveganj. Nadaljnji razvoj sistema varovanja mora zato temeljiti na rednem ocenjevanju ogroženosti, uporabi sorazmernih varnostnih ukrepov, usposabljanju zaposlenih, nadgradnji tehničnega varovanja ter jasnem sodelovanju med pravosodno policijo, policijo, zasebnimi varnostnimi službami in drugimi pristojnimi organi.

3 VLOGA PRAVOSODNIH POLICISTOV

Vloga pravosodnih policistov pri varovanju objektov pravosodnih organov izhaja iz njihovega položaja v sistemu izvrševanja kazenskih sankcij, njihovega statusa pooblaščenih uradnih oseb, posebne usposobljenosti in njihovega poznavanja varnostno zahtevnega okolja. Pravosodni policisti so tradicionalno povezani predvsem z varovanjem zavodov za prestajanje kazni zapora, varovanjem zaprtih oseb, zagotavljanjem reda in varnosti v zavodih ter izvajanjem spremstev zaprtih oseb zunaj zavodov. Razvoj varovanja objektov pravosodnih organov pa njihovo vlogo postopno širi tudi na področje varovanja sodišč in drugih pravosodnih institucij.

V kontekstu tega diplomskega dela je pomembno razlikovati med splošno vlogo pravosodnih policistov v sistemu izvrševanja kazenskih sankcij in njihovo posebno vlogo pri varovanju objektov pravosodnih organov. Pri prvi gre predvsem za varovanje zaprtih oseb, zavodov, osebja in reda v zavodskem okolju. Pri drugi pa gre za varovanje pravosodnih funkcionarjev, zaposlenih, strank, udeležencev v postopkih, obiskovalcev, sodnih stavb, podatkov, opreme in premoženja pravosodnega organa. Ta razlika je pomembna, ker varovanje sodišča ni enako varovanju zavoda za prestajanje kazni zapora, čeprav se pri obeh oblikah dela uporabljajo sorodna znanja s področja varnosti, komunikacije, zaznavanja tveganj in ukrepanja ob varnostnih dogodkih.

3.1 Naloge in pristojnosti

Naloge pravosodnih policistov so v osnovi povezane z zagotavljanjem varnosti, reda in zakonitega izvajanja nalog v okviru sistema izvrševanja kazenskih sankcij. Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij ureja izvrševanje kazenskih sankcij in drugih ukrepov, ki jih izreče sodišče, ter določa tudi položaj in naloge pravosodnih policistov kot dela tega sistema (Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij (ZIKS - 1, 2000). Pravosodni policisti so po naravi dela pooblaščene uradne osebe, kar pomeni, da njihovo delo ni primerljivo z običajnim administrativnim ali tehničnim delom v javnem sektorju. Njihove naloge so neposredno povezane z zagotavljanjem varnosti, reda, nadzora in zakonitega ukrepanja v situacijah, kjer obstaja povečano varnostno tveganje.

Pri varovanju objektov pravosodnih organov se naloge pravosodnih policistov prilagodijo posebnostim sodnega in pravosodnega okolja. Strategija razvoja varnosti pravosodnih organov predvideva, da pravosodni policisti pri prevzemu nalog varovanja zagotavljajo varnost sodnikov, sodnega osebja, strank, udeležencev v postopkih in obiskovalcev, varujejo sodno stavbo, vzdržujejo red v objektu, varujejo podatke, funkcionalna zemljišča, parkirišča, druge objekte, opremo in premoženje na podlagi ocene ogroženosti (Savski, Varovanje pravosodnih organov - strategija razvoja, 2018). To pomeni, da gre za širši sklop nalog, ki presega klasičen nadzor nad vstopom v objekt. Pravosodni policist pri varovanju pravosodnega objekta nastopa kot varnostni subjekt, ki mora razumeti tako varnostne postopke kot tudi posebnosti delovanja pravosodnega organa.

Tabela 3: Primerjava varovanja zavoda za prestajanje kazni zapora in objekta pravosodnega organa

Področje dela	Zavod za prestajanje kazni zapora	Objekt pravosodnega organa
Primarni namen	Varovanje zaprtih oseb, zaposlenih in zavoda	Varovanje zaposlenih, strank, obiskovalcev, objekta, reda in miru
Varovane osebe	Priporniki, obsojenci, zaposleni, obiskovalci	Sodniki, funkcionarji, zaposleni, stranke, odvetniki, tožilci
Narava dela	24-urno varovanje	24-urno varovanje
Glavna tveganja	Pobegi, napadi, upori	Grožnje, napadi, kršitve reda, nevarni predmeti, incidenti v postopkih
Ključne naloge	Nadzor nad zaprtimi osebami, spremstva, pregledi pošiljk	Vstopna kontrola, vzdrževanje reda, uporaba tehničnega varovanja
Posebnosti	Delo v zaprtem okolju	Delo v odprtem okolju s funkcionarji, odvetniki, tožilci

Vir: Lastni vir

Ena izmed temeljnih nalog pravosodnih policistov pri varovanju pravosodnih organov je nadzor nad vstopom in gibanjem oseb v objektu. Ta naloga vključuje preverjanje vstopa v sodno zgradbo, usmerjanje obiskovalcev, preprečevanje nedovoljenega vnosa nevarnih predmetov, spoštovanje hišnega reda in zaznavanje okoliščin, ki bi lahko pomenile varnostno tveganje. Pri tem pravosodni policist ne izvaja zgolj tehničnega pregleda, temveč mora ocenjevati tudi

vedenje oseb, komunikacijsko umirjati konfliktne situacije in po potrebi obveščati pristojne osebe ali druge varnostne subjekte.

Pomembna naloga je tudi vzdrževanje reda v objektu pravosodnega organa. Sodišča in drugi pravosodni organi so prostori, kjer morajo biti zagotovljeni red, dostojanstvo postopkov in nemoteno delo zaposlenih. Kršitve reda, neprimerno vedenje, verbalni konflikti, grožnje ali poskusi vplivanja na udeležence postopkov lahko ogrozijo normalno delovanje pravosodnega organa. Pravosodni policist mora v takih primerih ukrepati mirno, zakonito, sorazmerno in strokovno.

Pravosodni policisti imajo pri varovanju pravosodnih organov tudi naloge, povezane z uporabo tehničnega varovanja. To vključuje spremljanje delovanja tehničnih sistemov, zaznavanje napak ali posebnosti, uporabo naprav za pregled pošiljk in osebne prtljage, spremljanje varnostnih dogodkov ter obveščanje pristojnih oseb. Pri tem je bistveno, da tehnično varovanje ne deluje ločeno od fizičnega varovanja, temveč kot njegova podpora.

Naloge pravosodnih policistov vključujejo tudi sodelovanje pri pripravi oziroma posodabljanju načrta varovanja in ocene ogroženosti. Strategija predvideva, da pravosodni organ pripravi oceno ogroženosti, pri tem pa v postopek vključi URSIKS, medtem ko pravosodni organ in URSIKS skupaj pripravita načrt varovanja pravosodnega organa (Savski, Varovanje pravosodnih organov - strategija razvoja, 2018). Ta pristop je pomemben, ker omogoča, da se varovanje ne organizira zgolj administrativno, ampak na podlagi dejanskih varnostnih potreb, posebnosti objekta, izkušenj izvajalcev varovanja in ocene tveganj.

Posebna pristojnost oziroma odgovornost pravosodnih policistov se kaže tudi v sodelovanju z drugimi varnostnimi subjekti. Pri varovanju pravosodnih objektov lahko glede na potrebe, oceno ogroženosti in načrt varovanja sodelujejo s policijo, zasebnimi varnostnimi službami in drugimi pristojnimi organi.

Pri opredelitvi nalog in pristojnosti je treba poudariti tudi pomen usposobljenosti. Pravosodni policisti se za opravljanje nalog usposabljajo v okviru sistema URSIKS, pri čemer usposabljanje vključuje pravne vsebine, komunikacijske veščine, postopke ukrepanja, obvladovanje oseb, uporabo prisilnih sredstev, varovanje ljudi in premoženja ter druge vsebine, povezane z njihovim delom. Strategija razvoja izrecno predvideva dodatno usposabljanje pravosodnih policistov za specifične naloge varovanja sodišč in drugih pravosodnih organov, vključno s praktičnim usposabljanjem na lokaciji pravosodnega organa (Savski, Varovanje pravosodnih organov - strategija razvoja, 2018). To je pomembno, ker delo na sodišču zahteva drugačen pristop kot delo v zavodu, predvsem zaradi večje odprtosti objekta za javnost, stika z različnimi skupinami obiskovalcev in potrebe po spoštovanju dostojanstva sodnih postopkov.

3.2 Pooblastila pravosodnih policistov

Pooblastila pravosodnih policistov so zakonsko določeni ukrepi, ki jih pravosodni policisti uporabljajo pri izvrševanju svojih nalog. Pri varovanju objektov pravosodnih organov so pomembna predvsem tista pooblastila, ki omogočajo zagotavljanje varnosti oseb, varovanega objekta, reda, premoženja in nemotenega delovanja pravosodnega organa. Pri tem morajo pravosodni policisti ravnati zakonito, strokovno, sorazmerno in v skladu z načrtom varovanja, oceno ogroženosti ter veljavnimi predpisi (ZIKS - 1, 2000).

- Izdajanje ukazov
- Ugotavljanje identitete oseb
- Pregled osebnih stvari, prtljage in vozil
- Pregled pošiljk
- Varnostni pregled osebe
- Odvzem nedovoljenih stvari
- Pregled prostorov
- Odvzem prostosti
- Uporaba prisilnih sredstev

Prisilna sredstva se lahko uporabijo le, kadar naloge ni mogoče izvesti z milejšimi ukrepi. Pri varovanju objektov pravosodnih organov je to pomembno predvsem pri preprečevanju napada, ogrožanja oseb, hujšega kršenja reda, ogrožanja varovanega objekta ali preprečitvi druge nevarnosti. Uporaba mora biti zakonita, sorazmerna in izvedena z najmanjšimi možnimi posledicami (ZIKS - 1, 2000). Pravosodni policist mora pooblastila uporabljati premišljeno, zakonito in sorazmerno, pri čemer mora ves čas upoštevati posebno naravo pravosodnega okolja.

3.3 Usposobljenost in delo v praksi

Usposobljenost pravosodnih policistov je eden ključnih dejavnikov pri presoji njihove vloge pri varovanju objektov pravosodnih organov. Pri varovanju sodišč in drugih pravosodnih objektov ni dovolj zgolj fizična prisotnost varnostnega osebja, temveč je pomembno poznavanje pravosodnega okolja, sposobnost strokovne komunikacije, razumevanje varnostnih tveganj, poznavanje pravnih podlag, uporaba tehničnih sredstev varovanja in sposobnost zakonitega ter sorazmernega ukrepanja ob varnostnih dogodkih. Pri tem pravosodni policisti izhajajo iz sistema izvrševanja kazenskih sankcij, kjer so že zaradi narave dela usmerjeni v zagotavljanje varnosti, reda, nadzora in ukrepanje v zahtevnih varnostnih okoliščinah.

Usposabljanje pravosodnih policistov temelji na pridobivanju teoretičnih in praktičnih znanj, ki so potrebna za izvajanje nalog varovanja. V okviru njihovega usposabljanja so pomembne vsebine s področja predpisov, kriminologije, kriminalistike, penologije, tehnik obvladovanja oseb, uporabe prisilnih sredstev, komunikacije in socialnih veščin. Usposabljanje vključuje tri programske sklope:

- osnovno spoznavanje sistema izvrševanja kazenskih sankcij,
- pridobivanje znanj za opravljanje nalog na področju izvrševanja kazenskih sankcij ter
- praktično usposabljanje v zavodu ali na objektu pravosodnega organa,

po usposabljanju pa sledi strokovni izpit.

Za izvajanje nalog pri varovanju objektov pravosodnih organov je pomembno, da se splošna usposobljenost pravosodnih policistov nadgradi s posebnimi znanji, ki so vezana na sodno okolje. Pri varovanju objektov pravosodnih organov pravosodni policisti varujejo sodnike, druge sodne funkcionarje, zaposlene, stranke v postopkih, odvetnike, tožilce, sodne izvedence, sodne tolmače, priče in druge obiskovalce.

V praksi to pomeni, da mora pravosodni policist pri varovanju objektov pravosodnih organov poleg klasičnih varnostnih znanj poznati tudi posebnosti poslovanja pravosodnih organov. Pomembno je poznavanje osnov delovanja sodišč, hišnega reda, vstopnega režima, razlike med javnimi in varovanimi območji, načina gibanja strank po objektu ter posebnosti posameznih sodnih postopkov. Takšno znanje omogoča, da pravosodni policist ne deluje zgolj kot izvajalec fizičnega varovanja, temveč kot del širšega sistema varnosti pravosodnega organa. Pri tem mora znati ločiti med običajno komunikacijsko zahtevno situacijo, kršitvijo reda, varnostnim tveganjem in dogodkom, ki zahteva sodelovanje policije ali drugih pristojnih organov.

Strategija razvoja varnosti pravosodnih organov posebej opozarja na potrebo po nadgradnji usposabljanja pravosodnih policistov za varovanje pravosodnih organov. Med nalogami na področju usposabljanja predvideva dopolnitev obstoječega programa z vsebinami, ki se nanašajo na varovanje varovanih oseb, varovanih objektov ter ljudi in premoženja pravosodnih organov. Poleg tega predvideva tudi prenovo programa usposabljanja pravosodnih policistov in proučitev potrebnih vsebin, trajanja programa ter pripravo poklicnega standarda pravosodni policist oziroma pravosodna policistka (Savski, Varovanje pravosodnih organov - strategija razvoja, 2018).

Pri delu v praksi ima poseben pomen komunikacijska usposobljenost. Pravosodni policisti se pri varovanju srečujejo z osebami, ki so pogosto v stresu, nezadovoljne z odločitvami, čustveno obremenjene ali konfliktne. Zato je pomembno, da znajo situacijo najprej umirjati s komunikacijo, jasno razlago pravil in strokovnim nastopom. Uporaba pooblastil in prisilnih sredstev mora biti skrajni ukrep. Pravosodni policist mora znati nastopiti avtoritativno, vendar hkrati zakonito, dostojno in sorazmerno.

V praksi se usposobljenost pravosodnih policistov kaže pri vsakodnevnem izvajanju nalog na vstopni točki, pri usmerjanju oseb, zaznavanju neobičajnega vedenja, preprečevanju vnosa nevarnih predmetov, obravnavi kršitev reda in sodelovanju z drugimi varnostnimi subjekti. Prav tako se kaže v sposobnosti pravilnega odziva ob varnostnih dogodkih. Pri tem niso pomembna samo formalna pooblastila, ampak tudi izkušnje, presoja konkretne situacije, poznavanje okolja in sposobnost sodelovanja z zaposlenimi v pravosodnem organu.

Posebna vrednost pravosodnih policistov pri varovanju objektov pravosodnih organov je v tem, da so del pravosodnega oziroma izvršilnega sistema, zato varovanja ne izvajajo kot zunanjo storitev, ampak kot del širše odgovornosti države za zagotavljanje varnosti pravosodnih organov. To je pomembna razlika v primerjavi z zasebnimi varnostnimi službami. Zasebno varovanje lahko opravlja pomembne naloge fizičnega varovanja, vendar pravosodni policisti zaradi svojega statusa, pooblastil, usposobljenosti in poznavanja pravosodnega okolja predstavljajo bolj neposredno povezavo med varnostjo objekta in delovanjem pravosodnega sistema.

Delo v praksi potrjuje, da je učinkovitost pravosodnih policistov pri varovanju pravosodnih organov odvisna od več dejavnikov: ustreznega števila zaposlenih, kakovostnega usposabljanja, jasnih pooblastil, poznavanja konkretnega objekta, tehnične opremljenosti, podpore vodstva in sodelovanja z drugimi subjekti. Če je eden od teh elementov pomanjkljiv, se lahko zmanjša učinkovitost celotnega sistema. Zato mora biti razvoj VOPO[2] usmerjen v kakovostno usposabljanje, enotne standarde dela, redno izpopolnjevanje in sistemsko podporo.

[2] VOPO – varovanje objektov pravosodnih organov

4 PRIMERJAVA Z DRUGIMI OBLIKAMI VAROVANJA

Varovanje objektov pravosodnih organov se lahko izvaja z različnimi oblikami varovanja. V praksi varovanje poteka z zasebnimi varnostnimi službami in varovanje s pravosodnimi policisti. Obe obliki imata določene prednosti in omejitve, vendar se razlikujeta predvsem po pravnem položaju izvajalcev, obsegu pooblastil, usposobljenosti, državne umeščenosti in razumevanju pravosodnega okolja.

Zasebne varnostne službe imajo v Sloveniji dolgo tradicijo pri varovanju ljudi in premoženja. Njihova prednost je predvsem v izkušnjah na področju fizičnega varovanja, varovanja poslovnih objektov, varovanja javnih in zasebnih prostorov, nadzora vstopa, receptorskih nalog in osnovnega varnostnega ukrepanja. Primer take prakse je tudi varovanje sodišč, ki ga je v preteklosti izvajala zasebna varnostna služba medtem, ko je Okrožno sodišče začela varovati Pravosodna policija. Takšen prehod omogoča primerjavo med pogodbenim modelom varovanja in modelom, pri katerem varovanje izvaja državni varnostni subjekt.

Slika 4: Primer zasebno varnostne službe

Vir: (Aktiva skupina, 2022)

Slika 5: Pravosodna policija

Vir: Lastni vir

4.1 Zasebne varnostne službe

Zasebno varovanje je urejeno z Zakonom o zasebnem varovanju. Zasebne varnostne službe opravljajo naloge varovanja ljudi in premoženja na podlagi licence, pogodbe in predpisanih pogojev. Varnostniki imajo pri opravljanju nalog določene ukrepe, ki jih smejo uporabiti, kadar so ogroženi življenje, osebna varnost, premoženje, red ali javni red na varovanem območju. Med ukrepe varnostnika sodijo:

- opozorilo,
- ustna odredba,
- ugotavljanje istovetnosti,
- površinski pregled,
- preprečitev vstopa oziroma izstopa,
- zadržanje osebe,
- uporaba fizične sile ter

- uporaba sredstev za vklepanje in vezanje (ZZasV - 1, 2011).

Zasebne varnostne službe imajo veliko praktičnih izkušenj na področju varovanja ljudi in premoženja. Večje varnostne družbe varujejo številne objekte, poslovne prostore, javne ustanove, prireditve in druge varovane prostore, zato imajo razvito organizacijo dela, kadrovske postopke, sisteme nadzora in izkušnje z osnovnim fizičnim varovanjem. Pri običajnih objektih, kjer gre predvsem za nadzor vstopa, varovanje premoženja in osnovno vzdrževanje reda, je zasebno varovanje pogosto ustrezna in racionalna rešitev.

Kljub temu pa se pri varovanju objektov pravosodnih organov pokažejo določene omejitve. Pravosodni objekti niso običajni poslovni objekti, saj se v njih izvajajo postopki, ki so lahko konfliktni, čustveno obremenjeni in varnostno zahtevni. Zasebni varnostniki praviloma nimajo enakega poznavanja pravosodnega sistema, sodnega reda, posebnosti sodnih postopkov in širšega pomena varovanja sodne veje oblasti. Njihovo delo je pogodbeno vezano na naročnika in določeno z nalogami iz pogodbe, medtem ko pravosodni policisti delujejo kot državni uslužbenci znotraj pravosodnega oziroma izvršilnega sistema.

4.2 Ključne razlike (pooblastila, odzivnost, učinkovitost)

Prva ključna razlika med zasebnim varovanjem in pravosodno policijo je v pooblastilih. Varnostnik ima ukrepe, določene v (ZZasV - 1, 2011), ki so vezani na varovano območje in naloge zasebnega varovanja. Pravosodni policist pa ima pooblastila po (ZIKS - 1, 2000), pri čemer so ta pooblastila povezana z zagotavljanjem varnosti, reda in discipline v varovanih objektih, spremljanjem varovanih oseb.

(ZIKS - 1, 2000) določa tudi načelo najmanjšega posega, saj mora pravosodni policist uporabiti tisto pooblastilo, ki osebo najmanj prizadene, pooblastilo pa sme uporabljati samo tako dolgo, da je namen dosežen. Uporaba pooblastil ne sme povzročiti škode, ki ni v sorazmerju z namenom in ciljem uporabe pooblastila (ZIKS - 1, 2000). Podobno tudi (ZZasV - 1, 2011) določa, da mora biti uporaba ukrepov varnostnika strokovna in sorazmerna zakonitemu cilju, ob upoštevanju človekovih pravic in svoboščin (ZZasV - 1, 2011). Razlika torej ni v tem, da bi

zasebno varovanje delovalo brez pravil, temveč v širši vlogi in posebni umeščenosti pravosodnih policistov v pravosodni sistem.

Druga razlika je v odzivnosti. Zasebni varnostnik lahko ustrezno ukrepa v okviru svojih zakonskih ukrepov, vendar je pri zahtevnejših dogodkih pogosto treba vključiti policijo ali druge pristojne organe. Pravosodni policist ima zaradi svoje usposobljenosti, položaja in poznavanja varnostno zahtevnega okolja boljšo podlago za samostojno prvo odzivanje v primerih kršitev reda, ogrožanja oseb, nevarnega vedenja ali drugih varnostnih dogodkov v objektu pravosodnega organa. Pri tem ne gre za nadomeščanje policije, ampak za bolj usposobljen prvi varnostni odziv znotraj pravosodnega objekta.

Tretja razlika je v usposobljenosti. Usposabljanje kandidatov za pravosodne policiste traja praviloma devet mesecev, vendar največ 18 mesecev, in je razdeljeno v programske sklope, ki vključujejo spoznavanje sistema izvrševanja kazenskih sankcij, teoretična in praktična znanja ter praktično usposabljanje v zavodu (Pravilnik o izvrševanju nalog in pooblastil pravosodnih policistov, 2018). V primerjavi z usposabljanjem varnostnika za NPK, ki traja 102 uri, je usposabljanje pravosodnega policista bistveno daljše in vsebinsko širše. (ČAS, 2026)

Četrta razlika je razumevanje pravosodnega okolja. Pravosodni policisti so del sistema izvrševanja kazenskih sankcij in so v svojem delu povezani s sodišči, spremstvi, zaprtimi osebami, varovanimi objekti in pravosodnimi postopki. Zato praviloma bolje razumejo posebnosti sodnega sveta, pomen reda v sodni stavbi, ravnanje z udeleženci postopkov, pomen varovanja sodnikov in zaposlenih ter občutljivost varnostnih dogodkov v pravosodnem okolju. Zasebni varnostniki imajo lahko veliko izkušenj pri klasičnem varovanju objektov, vendar to še ne pomeni enakega razumevanja širše funkcije pravosodnega sistema.

Peta razlika je v državni pripadnosti. Zasebna varnostna služba je zunanji pogodbeni izvajalec. Pravosodni policist pa je državni uslužbenec oziroma pooblaščena uradna oseba, ki deluje znotraj javnega sistema. To je pri varovanju pravosodnih objektov pomembno, ker varovanje ni samo storitev, temveč del zagotavljanja pogojev za nemoteno, varno in avtoritativno delovanje pravosodnih organov.

Tabela 4: Primerjava varovanja s pravosodnimi policisti in zasebno varnostno službo

Primerjava	Pravosodna policija	Zasebno varnostna služba
Pravni status	Državni uslužbenci, pooblaščene uradne osebe	Zasebni pogodbeni izvajalec
Pravna podlaga	Ziks – 1, pravilnik o pooblastilih pravosodnih policistov	ZZasV – 1, licence, NPK
Usposabljanje	Praviloma 9 mesecev, največ 18 mesecev	Strokovno usposabljanje za NPK – 102 uri
Poznavanje okolja	Veliko – delo v pravosodnem sistemu	Odvisno od objekta in izkušenj

Vir: (ZIKS - 1, 2000), (ZZasV - 1, 2011), (Pravilnik o izvrševanju nalog in pooblastil pravosodnih policistov, 2018)

4.3 Prednosti in slabosti posameznih sistemov

Prednost zasebnih varnostnih služb je v njihovi razširjenosti, organiziranosti in praktičnih izkušnjah na področju varovanja ljudi in premoženja. Zasebne varnostne službe lahko zagotavljajo kadrovsko pokritost, izvajajo osnovno vstopno kontrolo, varujejo objekte, premoženje in javni red na varovanem območju. Za določene objekte in naloge je takšen sistem lahko primeren, zlasti kadar varnostna tveganja niso posebej povezana s pravosodnimi postopki ali z večjo ogroženostjo zaposlenih in udeležencev postopkov.

Slabost zasebnega varovanja pri pravosodnih objektih pa je predvsem v omejenem razumevanju širšega pravosodnega okolja, krajšem osnovnem usposabljanju in pogodbeni naravi dela. Zasebni varnostnik lahko dobro opravlja naloge osnovnega varovanja, vendar praviloma nima enakega sistemskega znanja o pravosodju, pooblastilih pravosodnih policistov, delu z varovanimi osebami in posebnih tveganjih, ki izhajajo iz sodnih postopkov. Prav tako je pri zahtevnejših dogodkih njegova vloga pogosto omejena na zadržanje, obveščanje in čakanje na policijo oziroma druge pristojne subjekte.

Prednost pravosodnih policistov je v daljšem in širšem usposabljanju, statusu pooblaščene uradne osebe, poznavanju varnostno zahtevnih situacij in umeščenosti v pravosodni sistem. Pravosodni policisti imajo po (ZIKS - 1, 2000) pooblastila, ki so neposredno povezana z zagotavljanjem varnosti, reda in discipline v varovanih objektih ter z ukrepanjem ob ogrožanju. Njihova prisotnost v objektu pravosodnega organa lahko zato pomeni višjo raven preventivnega delovanja, boljšo odzivnost in večjo strokovnost pri obravnavi varnostnih dogodkov.

Slabost sistema varovanja s pravosodnimi policisti pa je predvsem kadrovska in organizacijska zahtevnost. Tak sistem zahteva zadostno število pravosodnih policistov, ustrezno načrtovanje delovnih mest, financiranje, usposabljanje in postopno širitev. Strategija razvoja varnosti pravosodnih organov zato predvideva postopni prevzem fizičnega varovanja pravosodnih organov s strani pravosodne policije, kar kaže, da sistemska širitev ni mogoča čez noč, ampak zahteva kadrovske, organizacijske in finančne pogoje (Savski, Varovanje pravosodnih organov - strategija razvoja, 2018).

5 RAZISKOVALNI DEL

Raziskovalni del diplomskega dela je namenjen preverjanju zastavljenih hipotez in dopolnitvi teoretičnih ugotovitev z mnenji zaposlenih v pravosodnem okolju. Ker se diplomsko delo ukvarja z vlogo pravosodnih policistov pri varovanju objektov pravosodnih organov, je pomembno, da se poleg pravnih, strokovnih in strateških virov upošteva tudi zaznava oseb, ki se z varovanjem pravosodnih objektov srečujejo v praksi.

V raziskovalnem delu je uporabljena anketa kot metoda zbiranja primarnih podatkov. Namen ankete je pridobiti mnenja zaposlenih o občutku varnosti, učinkovitosti varovanja, zaupanju v pravosodne policiste ter o možnosti nadaljnjega razvoja sistema varovanja objektov pravosodnih organov. Rezultati ankete bodo uporabljeni za preverjanje hipotez, oblikovanje ključnih ugotovitev in pripravo predlogov za nadaljnji razvoj sistema varovanja.

5.1 Metodologija raziskave

V diplomskem delu je uporabljena kombinacija sekundarnih in primarnih raziskovalnih virov. Sekundarni viri obsegajo zakonodajo, podzakonske akte, strokovna gradiva, strategije, letna poročila, spletne vire in drugo dokumentacijo s področja varovanja pravosodnih organov, pravosodne policije in zasebnega varovanja. Ti viri so bili uporabljeni za oblikovanje teoretičnih izhodišč, pravnega okvira in primerjave med različnimi oblikami varovanja.

Primarni podatki so bili pridobljeni z anketnim vprašalnikom. Anketa je bila izbrana zato, ker omogoča pridobivanje mnenj večjega števila oseb v kratkem času in omogoča primerjavo odgovorov med anketiranci. Uporabljena je bila anonimna spletna anketa, kar omogoča večjo iskrenost odgovorov, saj se posamezni odgovori ne povezujejo z identiteto udeležencev.

Raziskava je bila izvedena med zaposlenimi na Okrožnem, Višjem in Vrhovnem sodišču RS. Anketiranci se pri svojem delu neposredno ali posredno srečujejo z varovanjem objektov pravosodnih organov, zato lahko podajo uporabno oceno o občutku varnosti, učinkovitosti varovanja in zaupanju v posamezne oblike varovanja. Anketiranci so bili pred izpolnjevanjem

ankete seznanjeni z namenom raziskave, anonimnostjo sodelovanja in uporabo zbranih podatkov izključno za namen izdelave diplomskega dela. Sodelovanje v anketi je bilo prostovoljno.

Anketni vprašalnik vsebuje sedem vsebinskih vprašanj ter tri dodatna vprašanja, ki se nanašajo na osnovne značilnosti anketirancev. Sestavljena je pretežno iz vprašanj zaprtega tipa, pri katerih so anketiranci izbirali med vnaprej določenimi odgovori oziroma ocenjevali posamezne trditve na lestvici od 1 do 5. Vključeno je tudi eno odprto vprašanje, pri katerem so lahko anketiranci zapisali svoje mnenje o tem, kaj bi po njihovem mnenju izboljšalo varovanje objekta. Takšna kombinacija omogoča kvantitativno obdelavo večine odgovorov in hkrati pridobitev dodatnih vsebinskih predlogov zaposlenih.

Rezultati ankete bodo predstavljeni opisno in grafično. Pri obdelavi podatkov bodo upoštevani deleži posameznih odgovorov, prevladujoča mnenja anketirancev in povezava rezultatov z zastavljenimi hipotezami. Namen analize ni zgolj prikazati odstotkov odgovorov, temveč ugotoviti, kaj ti odgovori pomenijo za razumevanje vloge pravosodnih policistov pri varovanju objektov pravosodnih organov.

Raziskava je usmerjena v preverjanje naslednjih hipotez. Prva hipoteza bo preverjena predvsem z odgovori na vprašanja o občutku varnosti, oceni varovanja v času zasebne varnostne službe, oceni varovanja v času pravosodne policije ter zaupanju v posamezno obliko varovanja. Druga hipoteza bo preverjena z vprašanjem o odzivnosti pravosodnih policistov ob varnostnih incidentih. Tretja hipoteza bo preverjena z vprašanjem o tem, ali bi bilo varovanje objektov pravosodnih organov v Republiki Sloveniji učinkovitejše, če bi ga v celoti izvajali pravosodni policisti.

Pri interpretaciji rezultatov bo posebna pozornost namenjena povezavi med odgovori anketirancev in navedenimi hipotezami. Rezultati ankete bodo tako uporabljeni kot empirična podlaga za potrditev ali zavrnitev posamezne hipoteze ter za oblikovanje zaključnih ugotovitev in predlogov za izboljšanje sistema varovanja.

5.2 *Predstavitev anketnega vprašalnika*

Anketni vprašalnik je bil oblikovan z namenom pridobiti mnenja zaposlenih o varovanju objektov pravosodnih organov, občutku varnosti, primerjavi med zasebno varnostno službo in pravosodno policijo ter možnostih nadaljnjega razvoja sistema varovanja. Vprašalnik je bil pripravljen kratko in pregledno, saj je bil namen raziskave pridobiti jasne odgovore, ki jih je mogoče povezati z zastavljenimi hipotezami diplomskega dela.

Tabela 5: Anketni vprašalnik, ki so ga izpolnjevali zaposleni na sodišču (Okrožno, Višje in Vrhovno)

	Zastavljeno vprašanje	Povezava s hipotezo
1	Kako varno se počutite v objektu?	H1
2	Kako ocenjujete varovanje v času zasebne varnostne službe?	H1
3	Kako ocenjujete varovanje v času pravosodne policije?	H1
4	Kako ocenjujete odzivnost pravosodnih policistov ob varnostnih incidentih?	H2
5	Komu bolj zaupate pri zagotavljanju vaše varnosti?	H1
6	Ali menite, da bi bilo varovanje objektov pravosodnih organov v RS učinkovitejše, če bi ga v celoti izvajali pravosodni policisti?	H3
7	Kaj bi po vašem mnenju izboljšalo varovanje objekta?	H3
8	Starost?	
9	Spol?	
10	Kje ste zaposleni? (Okrožno, Višje ali Vrhovno sodišče RS)?	

Vir: Lastni vir, lastna raziskava

Prvo vprašanje se nanaša na občutek varnosti v objektu. Anketiranci so ocenjevali, kako varno se počutijo v objektu, pri čemer je ocena 1 pomenila občutek ogroženosti, ocena 5 pa občutek varnosti. To vprašanje je pomembno, ker neposredno meri subjektivno zaznavo varnosti zaposlenih v objektu. Občutek varnosti je eden izmed ključnih pokazateljev, ali obstoječi sistem varovanja deluje učinkovito tudi z vidika oseb, ki s vsakodnevno v objektu.

Drugo vprašanje je bilo namenjeno oceni varovanja v času, ko je varovanje izvajala zasebna varnostna služba. Anketiranci so lahko odgovorili z oceno od 1 do 5, pri čemer je ocena 1 pomenila slabo, ocena 5 pa odlično oceno varovanja. Dodana je bila tudi možnost »Nimam izkušnje«, saj vsi anketiranci morda niso bili zaposleni v času, ko je varovanje izvajala zasebna varnostna služba. To vprašanje je pomembno za primerjavo med prejšnjo in sedanjo obliko varovanja.

Tretje vprašanje se nanaša na oceno varovanja v času pravosodne policije. Tudi pri tem vprašanju so anketiranci ocenjevali varovanje na lestvici od 1 do 5. Namen vprašanja je bil ugotoviti, kako zaposleni ocenjujejo sedanji sistem varovanja, ki ga izvajajo pravosodni policisti. V povezavi z drugim vprašanjem omogoča primerjavo med zasebno varnostno službo in pravosodno policijo.

Četrto vprašanje se nanaša na odzivnost pravosodnih policistov ob varnostnih incidentih. Anketiranci so odzivnost ocenjevali z ocenami od 1 do 5, pri čemer je ocena 1 pomenila slabo, ocena 5 pa odlično odzivnost.

Peto vprašanje preverja, komu anketiranci bolj zaupajo pri zagotavljanju svoje varnosti. Možni odgovori so bili »pravosodna policija«, »zasebna varnostna služba« ali »Vseeno«. To vprašanje je pomembno, ker ne meri samo formalne ocene varovanja, temveč tudi zaupanje zaposlenih v posamezen sistem varovanja. Zaupanje je pri varovanju pravosodnih objektov pomembno, saj lahko vpliva na občutek varnosti, sodelovanje zaposlenih z varnostnim osebjem in splošno zaznavo učinkovitosti sistema.

Šesto vprašanje se nanaša na razvojni vidik diplomskega dela. Anketiranci so odgovarjali, ali menijo, da bi bilo varovanje objektov pravosodnih organov v Republiki Sloveniji učinkovitejše, če bi ga v celoti izvajali pravosodni policisti. Možni odgovori so bili »Strinjam se«, »Ne strinjam se« in »Vseeno«. To vprašanje je neposredno povezano s tretjo hipotezo diplomskega dela, ki predpostavlja, da bi razširitev varovanja s pravosodnimi policisti na druge objekte pravosodnih organov izboljšala učinkovitost varovanja.

Sedmo vprašanje je odprtega tipa in se glasi, kaj bi po mnenju anketirancev izboljšalo varovanje objekta. To vprašanje omogoča, da anketiranci poleg vnaprej ponujenih odgovorov izrazijo tudi svoje konkretne predloge, opažanja ali mnenja. Odprto vprašanje je pomembno, ker lahko razkrije vsebinske predloge, ki jih zaprta vprašanja ne zajamejo.

Zadnja tri vprašanja so namenjena osnovni predstavitvi anketirancev. Vprašalnik vsebuje vprašanja o starosti, spolu in kraju zaposlitve oziroma vrsti pravosodnega organa, kjer je anketiranec zaposlen. Ti podatki omogočajo osnovni pregled strukture sodelujočih v raziskavi, vendar niso namenjeni prepoznavanju posameznikov. Raziskava ostaja anonimna, rezultati pa bodo predstavljeni zbirno.

5.3 Analiza rezultatov ankete

Anketni vprašalnik je izpolnilo več kot 100 zaposlenih v pravosodnih organih (Okrožno, Višje in Vrhovno sodišče RS). Rezultati so predstavljeni opisno in grafično ter služijo kot podlaga za preverjanje zastavljenih hipotez.

5.3.1 Struktura anketirancev

V raziskavi so sodelovali zaposleni na treh pravosodnih organih, in sicer na Okrožnem sodišču v Ljubljani, Višjem sodišču v Ljubljani in Vrhovnem sodišču Republike Slovenije. S tem je bil zajet vzorec zaposlenih, ki se pri svojem delu srečujejo z varovanjem objektov pravosodnih organov in lahko podajo relevantno oceno o občutku varnosti, učinkovitosti varovanja ter vlogi pravosodnih policistov.

Glede na starostno strukturo anketirancev je povprečna starost sodelujočih znašala 45,7 leta. Najmlajši anketiranec je bil star 25 let, najstarejši pa 66 let. Po spolu je bilo med veljavnimi odgovori 77 % žensk in 23 % moških.

Glede na zaposlitev je največ anketirancev zaposlenih na Okrožnem sodišču v Ljubljani, in sicer 52 %. Na Vrhovnem sodišču Republike Slovenije je zaposlenih 30 % anketirancev, na Višjem sodišču v Ljubljani pa 18 % anketirancev. Vzorec tako vključuje zaposlene iz več pravosodnih organov, kar omogoča širši vpogled v zaznavanje varovanja na različnih ravneh sodnega sistema.

Grafikon 1: Odstotek anketiranih glede na zaposlitev

Vir: Lastna raziskava

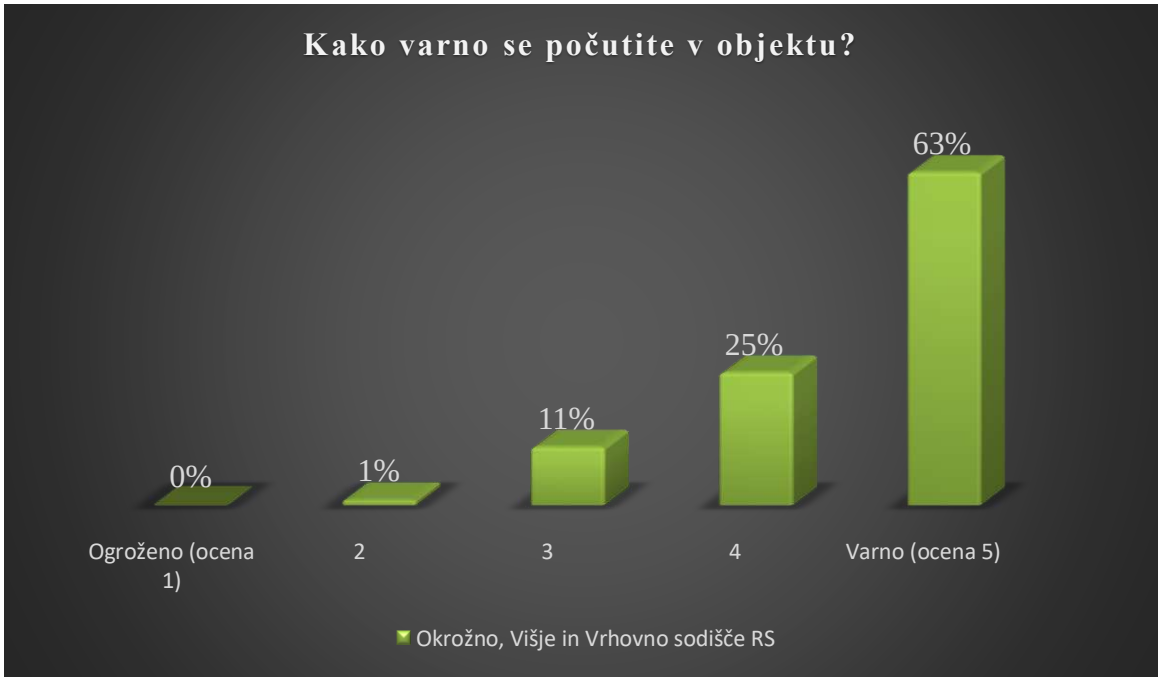
5.3.2 Občutek varnosti v objektu

Prvo vprašanje v anketi se je nanašalo na občutek varnosti zaposlenih v objektu. Anketiranci so na lestvici od 1 do 5 ocenili, kako varno se počutijo v objektu, pri čemer je ocena 1 pomenila občutek ogroženosti, ocena 5 pa občutek varnosti.

Rezultati kažejo, da je občutek varnosti med zaposlenimi zelo visok. Največ anketirancev, in sicer 63 %, je občutek varnosti ocenilo z najvišjo oceno 5. Dodatnih 25 % anketirancev je občutek varnosti ocenilo z oceno 4. Skupaj je torej 88 % anketirancev svoj občutek varnosti

ocenilo z ocenama 4 ali 5. Oceno 3 je izbralo 11 % anketirancev, oceno 2 pa le 1 % anketirancev. Nihče od anketirancev občutka varnosti ni ocenil z najnižjo oceno 1.

Povprečna ocena občutka varnosti znaša 4,5, kar kaže na zelo pozitivno zaznavo varnosti v objektu. Rezultati kažejo, da se zaposleni v objektu večinoma počutijo varno, kar je pomemben pokazatelj učinkovitosti obstoječega sistema varovanja. Visok delež ocen 4 in 5 podpira ugotovitev, da pravosodni policisti pri varovanju objekta uspešno prispevajo k občutku varnosti zaposlenih.

Grafikon 2: Občutek varnosti zaposlenih v objektu

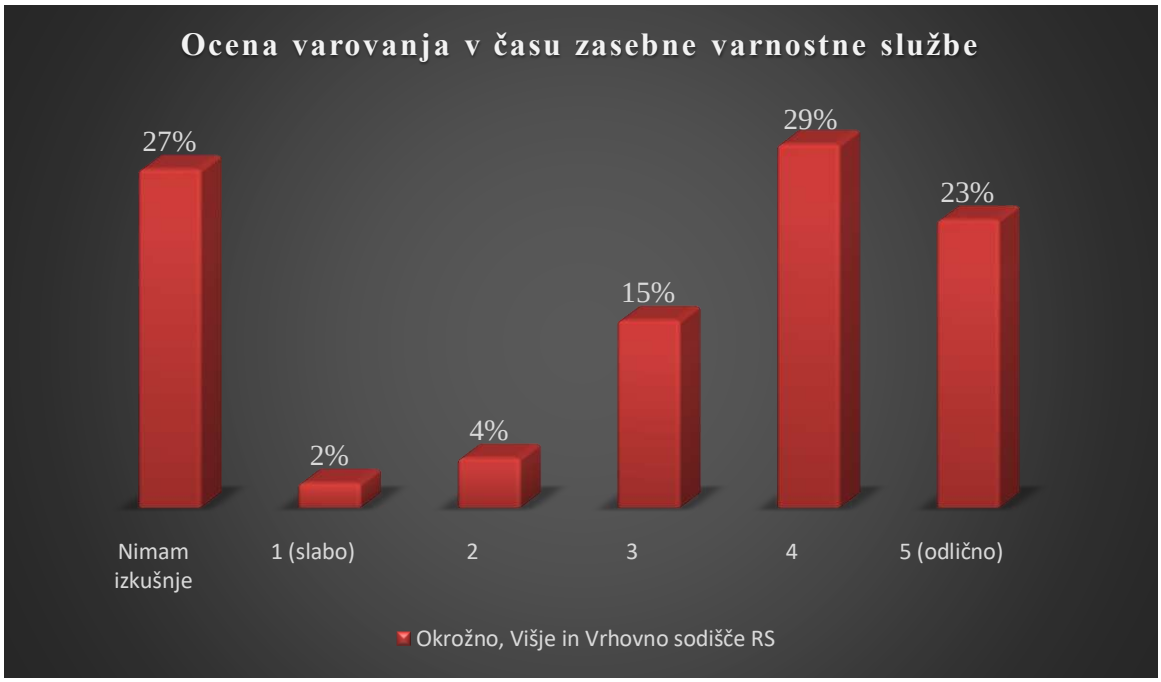
Vir: Lastna raziskava

5.3.3 Ocena varovanja v času zasebne varnostne službe

Drugo vprašanje se je nanašalo na oceno varovanja v času, ko je varovanje izvajala zasebna varnostna služba. Anketiranci so varovanje ocenjevali na lestvici od 1 do 5, pri čemer je ocena 1 pomenila slabo, ocena 5 pa odlično. Pri tem vprašanju je bila dodana tudi možnost »Nimam

izkušnje«, saj vsi anketiranci niso bili zaposleni oziroma prisotni v času, ko je varovanje izvajala zasebna varnostna služba.

Rezultati kažejo, da 27 % anketirancev ni imelo izkušnje z varovanjem zasebne varnostne službe. Med anketiranci, ki so takšno izkušnjo imeli, so bile ocene razmeroma razpršene. Oceno 5 je izbralo 23 % anketirancev, oceno 4 pa 29 % anketirancev. Oceno 3 je izbralo 15 % anketirancev, nižje ocene pa so bile redkejše: oceno 2 je izbralo 4 % anketirancev, oceno 1 pa 2 % anketirancev. Povprečna ocena znaša 3,9.

Grafikon 3: Ocena varovanja v času zasebne varnostne službe

Vir: Lastna raziskava

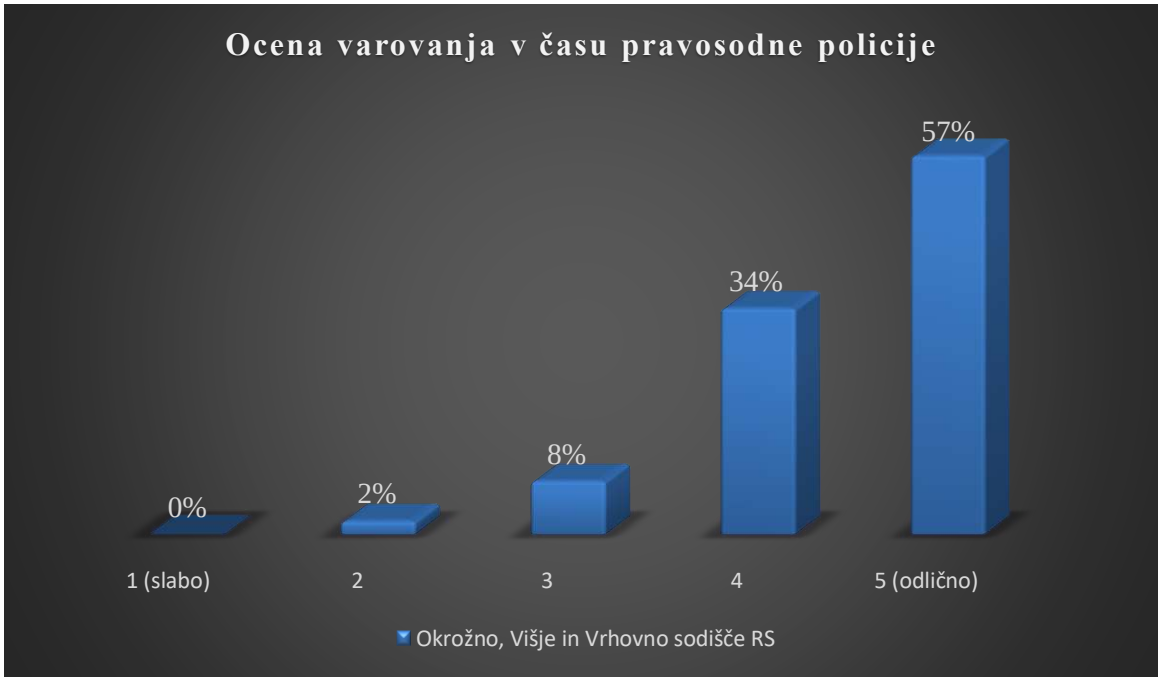
5.3.4 Ocena varovanja v času Pravosodne policije

Tretje vprašanje se je nanašalo na oceno varovanja v času, ko varovanje izvaja pravosodna policija. Anketiranci so varovanje ocenjevali na lestvici od 1 do 5, pri čemer je ocena 1 pomenila slabo, ocena 5 pa odlično.

Rezultati kažejo, da so anketiranci varovanje v času pravosodne policije ocenili zelo pozitivno. Največ anketirancev, in sicer 57 %, je varovanje ocenilo z najvišjo oceno 5. Dodatnih 34 % anketirancev je izbralo oceno 4. Skupaj je torej 91 % anketirancev varovanje pravosodne policije ocenilo z ocenama 4 ali 5. Oceno 3 je izbralo 7 % anketirancev, oceno 2 pa je izbral 1 % anketirancev, medtem ko ocene 1 ni izbral nihče.

Povprečna ocena znaša 4,5. To kaže na zelo visoko stopnjo zadovoljstva z varovanjem pravosodne policije in hkrati na precej enotno pozitivno mnenje anketirancev.

Primerjava rezultatov podpira prvo hipotezo, da pravosodni policisti zaradi svojih pooblastil in usposobljenosti zagotavljajo višjo raven varnosti kot zasebne varnostne službe. Čeprav zgolj ocena zaposlenih ne dokazuje vseh objektivnih vidikov varnosti, jasno kaže, da zaposleni sedanji sistem varovanja s pravosodnimi policisti zaznavajo kot učinkovitejši in bolj zaupanja vreden.

Grafikon 4: Ocena varovanja v času pravosodne policije

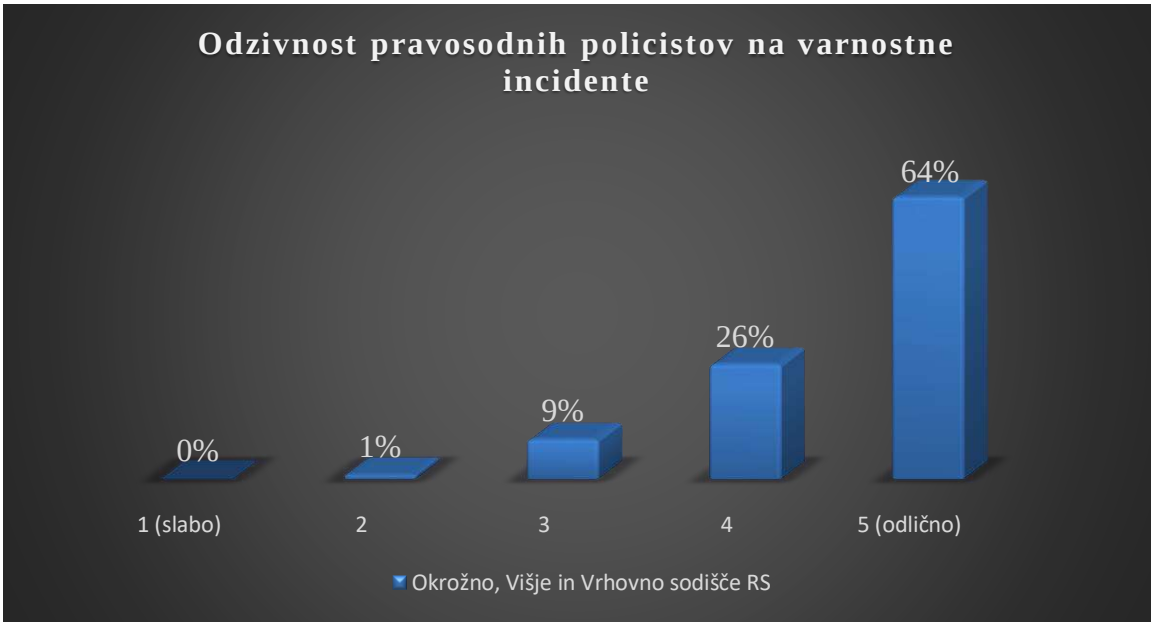
Vir: Lastna raziskava

5.3.5 Odzivnost pravosodnih policistov ob varnostnih incidentih

Četrto vprašanje se je nanašalo na oceno odzivnosti pravosodnih policistov ob varnostnih incidentih. Anketiranci so odzivnost ocenjevali na lestvici od 1 do 5, pri čemer je ocena 1 pomenila slabo odzivnost, ocena 5 pa odlično odzivnost.

Rezultati kažejo, da anketiranci odzivnost pravosodnih policistov ocenjujejo zelo pozitivno. Največ anketirancev, in sicer 64 %, je odzivnost pravosodnih policistov ocenilo z najvišjo oceno 5. Dodatnih 26 % anketirancev je izbralo oceno 4. Skupaj je torej 90 % anketirancev odzivnost pravosodnih policistov ocenilo z ocenama 4 ali 5. Oceno 3 je izbralo 9 % anketirancev oziroma, oceno 2 pa 1 % anketirancev. Nihče izmed anketirancev odzivnosti pravosodnih policistov ni ocenil z najnižjo oceno 1. Povprečna ocena znaša 4,5.

Rezultati kažejo, da zaposleni pravosodne policiste zaznavajo kot odzivne pri obravnavi varnostnih incidentov. To je pomembno, ker pri varovanju objektov pravosodnih organov odzivnost ni povezana samo s hitrostjo ukrepanja, temveč tudi s strokovnostjo, presojo situacije, zakonitostjo ukrepanja in sposobnostjo preprečevanja stopnjevanja incidenta.

Grafikon 5: Odzivnost pravosodnih policistov na varnostne incidente

Vir: Lastna raziskava

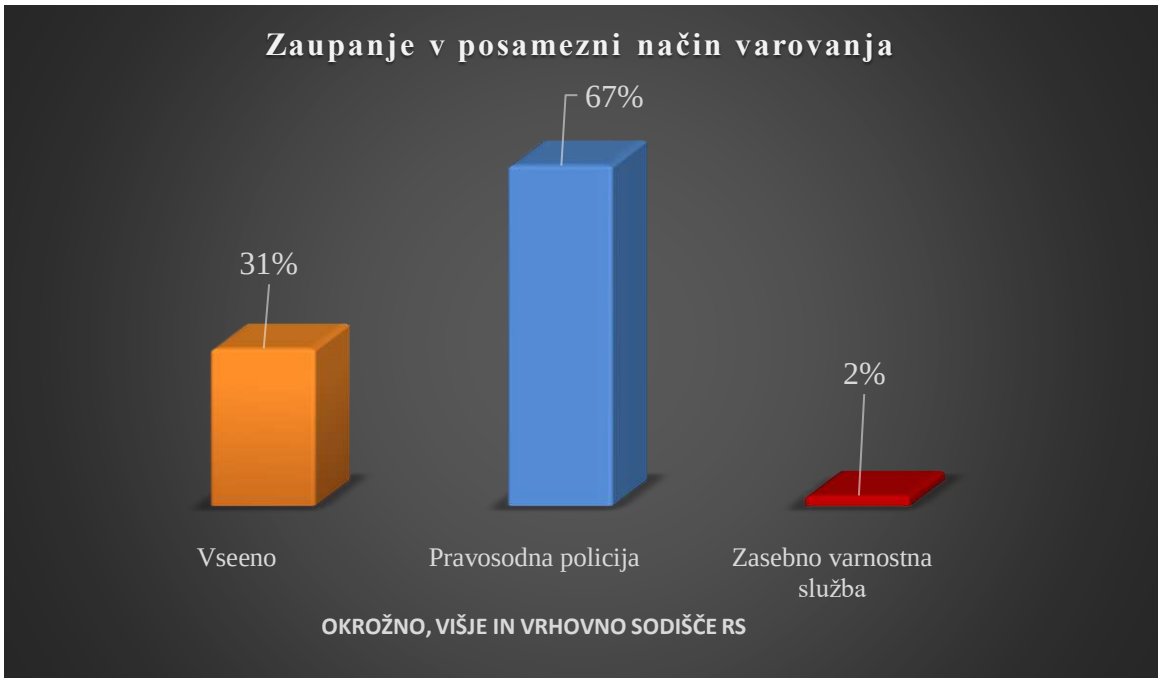
5.3.6 Zaupanje v posamezno obliko varovanja

Peto vprašanje se je nanašalo na zaupanje zaposlenih v posamezno obliko varovanja. Anketiranci so odgovarjali, komu bolj zaupajo pri zagotavljanju svoje varnosti: pravosodni policiji, zasebni varnostni službi ali pa jim je glede oblike varovanja vseeno.

Rezultati kažejo izrazito večje zaupanje v pravosodno policijo. Pravosodni policiji pri zagotavljanju varnosti zaupa 67 % vseh anketirancev, medtem ko zasebni varnostni službi zaupa 2 % anketirancev. Odgovor »vseeno« je izbralo 31 % anketirancev.

Takšna razlika je pomembna, ker zaupanje zaposlenih ni zgolj subjektivno mnenje, temveč vpliva tudi na občutek varnosti, pripravljenost zaposlenih za sodelovanje z varnostnim osebjem in splošno zaznavo učinkovitosti varovanja. Če zaposleni varnostnemu osebju zaupajo, je večja verjetnost, da bodo pravočasno opozorili na varnostna tveganja, prijavili neobičajne dogodke in upoštevali varnostna navodila.

Rezultati podpirajo prvo hipotezo, da pravosodni policisti zaradi svojih pooblastil in usposobljenosti zagotavljajo višjo raven varnosti kot zasebne varnostne službe. Pri tem je treba poudariti, da vprašanje meri predvsem zaupanje zaposlenih, ne pa vseh objektivnih kazalnikov varnosti. Kljub temu je razmerje med zaupanjem v pravosodno policijo in zasebno varnostno službo izrazito in kaže, da zaposleni trenutno obliko varovanja ocenjujejo kot primerno, zaupanja vredno in učinkovito.

Grafikon 6: Zaupanje v posamezni način varovanja

Vir: Lastna raziskava

5.3.7 Mnenje o varovanju s pravosodnimi policisti na vseh objektih pravosodnih organov v RS

Šesto vprašanje se je nanašalo na mnenje zaposlenih o tem, ali bi bilo varovanje objektov pravosodnih organov v Republiki Sloveniji učinkovitejše, če bi ga v celoti izvajali pravosodni policisti. To vprašanje je neposredno povezano z razvojnim delom diplomskega dela, saj preverja podporo morebitni širitvi sistema VOPO na druge objekte pravosodnih organov.

Rezultati kažejo, da večina anketirancev podpira širitev varovanja s pravosodnimi policisti. Z navedeno trditvijo se strinja 67 % anketirancev. Ne strinja se jih 6 %, medtem ko je odgovor »vseeno« izbralo 27 % anketirancev.

Takšen rezultat kaže, da zaposleni v veliki meri prepoznavajo pravosodno policijo kot primerno obliko varovanja objektov pravosodnih organov. Visok delež odgovorov »se strinjam« pomeni,

da zaposleni ne ocenjujejo pozitivno le obstoječega varovanja, temveč podpirajo tudi možnost širše uporabe takšnega sistema na območju Republike Slovenije.

Rezultat je pomemben tudi zato, ker kaže na zaupanje zaposlenih v pravosodne policiste kot izvajalce varovanja. Če zaposleni ocenjujejo, da bi bilo varovanje učinkovitejše, če bi ga v celoti izvajali pravosodni policisti, to pomeni, da v takšni obliki varovanja prepoznavajo večjo strokovnost, boljše poznavanje pravosodnega okolja in večjo primernost za specifične varnostne potrebe pravosodnih organov.

Grafikon 7: Varovanje pravosodne policije na vseh objektih pravosodnih organov v RS

Vir: Lastna raziskava

5.3.8 Predlogi za izboljšanje varovanja

Sedmo vprašanje je bilo odprtega tipa in se je nanašalo na predloge zaposlenih za izboljšanje varovanja objekta. Namen tega vprašanja je bil pridobiti konkretna mnenja zaposlenih, ki se v objektu vsakodnevno srečujejo z varnostnim režimom, vstopno kontrolo, gibanjem strank in delom pravosodnih policistov.

Odgovori anketirancev kažejo, da zaposleni varovanje večinoma ocenjujejo pozitivno, vendar hkrati izpostavljajo določene možnosti za izboljšave. Najpogosteje se pojavljajo predlogi, povezani s tehničnimi in prostorskimi izboljšavami objekta. Več anketirancev je navedlo potrebo po boljši tehnični opremi, sodobnejšem objektu, boljšem nadzoru dostopa, avtomatskem odpiranju vrat s službenimi karticami, posodobitvi opreme za varovanje in ločitvi javno dostopnih prostorov od prostorov, ki so namenjeni zaposlenim, sodnikom in sodnemu osebju.

Pomemben sklop odgovorov se nanaša tudi na kadrovsko okrepitev pravosodne policije. Anketiranci so večkrat navedli, da bi varovanje izboljšalo večje število pravosodnih policistov, več prisotnosti varovanja in navzočnost pravosodnega policista na posameznih narokih. Ti odgovori kažejo, da zaposleni pravosodne policiste zaznavajo kot pomemben varnostni dejavnik in da si del zaposlenih želi še večjo prisotnost pravosodne policije v objektu.

Tretji pomemben sklop se nanaša na strožje varnostne protokole. Med predlogi so bili navedeni več nadzora nad vstopom, strožja identifikacija oseb, varnostni pregledi, omejeno gibanje po stavbi, prepoved prostega gibanja strank po objektu ter spremstvo strank po objektu. Ti predlogi kažejo, da zaposleni kot eno izmed tveganj zaznavajo predvsem gibanje oseb po objektu po opravljenem vstopnem postopku.

Del anketirancev je izpostavil tudi, da je varovanje že sedaj ustrezno. Med odgovori so se pojavile ocene, da je za varovanje objekta učinkovito poskrbljeno, da je varnost na visokem nivoju, da se zaposleni počutijo dovolj varno. Takšni odgovori potrjujejo rezultate prejšnjih vprašanj, kjer so anketiranci visoko ocenili občutek varnosti, varovanje pravosodne policije in odzivnost pravosodnih policistov.

5.3.9 Povzetek rezultatov ankete

Rezultati ankete kažejo, da zaposleni varovanje objektov pravosodnih organov s pravosodnimi policisti ocenjujejo zelo pozitivno. Občutek varnosti v objektu je visok, saj je velika večina

anketirancev svojo varnost ocenila z višjimi ocenami. To kaže, da obstoječi sistem varovanja zaposlenim daje občutek varnosti in zaupanja.

Primerjava med varovanjem v času zasebne varnostne službe in varovanjem s pravosodno policijo kaže, da so ocene pri pravosodni policiji višje. Zaposleni pravosodnim policistom tudi bistveno bolj zaupajo pri zagotavljanju svoje varnosti kot zasebni varnostni službi. To je pomemben pokazatelj, da zaposleni pravosodne policiste prepoznavajo kot ustrezne, strokovne in učinkovite izvajalce varovanja v pravosodnem okolju.

Rezultati potrjujejo tudi, da anketiranci odzivnost pravosodnih policistov ob varnostnih incidentih ocenjujejo zelo dobro. To podpira ugotovitev, da prisotnost pravosodnih policistov prispeva k učinkovitejšemu ukrepanju in večji varnosti v objektu. Prav tako večina anketirancev meni, da bi bilo varovanje objektov pravosodnih organov v Republiki Sloveniji učinkovitejše, če bi ga v celoti izvajali pravosodni policisti. To kaže na podporo nadaljnjemu razvoju in morebitni širitvi sistema varovanja objektov pravosodnih organov.

Pri odprtem vprašanju so zaposleni kot najpomembnejše predloge za izboljšanje varovanja navedli večje število pravosodnih policistov, večjo prisotnost na narokih, strožji nadzor nad vstopom, boljšo pristopno kontrolo, omejeno gibanje javnosti po objektu, tehnične izboljšave in jasnejšo ločitev javnih ter službenih prostorov.

5.4 Interpretacija rezultatov

Interpretacija rezultatov ankete temelji na povezavi med odgovori anketirancev, raziskovalnim vprašanjem in zastavljenimi hipotezami. Namen raziskave je bil ugotoviti, kako zaposleni zaznavajo varovanje objektov pravosodnih organov, kako ocenjujejo varovanje s pravosodnimi policisti v primerjavi z zasebno varnostno službo ter ali podpirajo nadaljnji razvoj sistema varovanja s pravosodnimi policisti.

Rezultati ankete kažejo, da zaposleni varovanje s pravosodnimi policisti ocenjujejo zelo pozitivno. Občutek varnosti v objektu je visok, prav tako so visoke ocene varovanja v času pravosodne policije in odzivnosti pravosodnih policistov ob varnostnih incidentih. Poleg tega anketiranci pravosodni policiji bistveno bolj zaupajo kot zasebni varnostni službi. Rezultati zato potrjujejo, da zaposleni pravosodne policiste zaznavajo kot primerne, strokovne in učinkovite izvajalce varovanja v pravosodnem okolju.

6 UGOTOVITVE IN RAZVOJ SISTEMA

6.1 Ključne ugotovitve

Na podlagi obravnavanih pravnih podlag, strokovnih virov, primerjave oblik varovanja in rezultatov ankete je mogoče ugotoviti, da imajo pravosodni policisti pomembno vlogo pri zagotavljanju varnosti objektov pravosodnih organov. Njihova vloga ni omejena zgolj na fizično prisotnost v objektu, temveč vključuje zagotavljanje reda, nadzor nad vstopom, zaznavanje varnostnih tveganj, uporabo pooblastil, sodelovanje z zaposlenimi ter odzivanje ob varnostnih dogodkih.

Prva ključna ugotovitev je, da so objekti pravosodnih organov posebno varnostno okolje. V njih se srečujejo zaposleni, sodniki, stranke, priče, odvetniki, tožilci, sodni izvedenci in druge osebe, zato mora biti varovanje prilagojeno naravi sodnih postopkov. Klasično varovanje ljudi in premoženja v takšnem okolju ni vedno zadostno, saj je treba upoštevati tudi varnost postopkov, dostojanstvo sodišča, gibanje oseb po objektu in zaščito zaposlenih.

Druga ključna ugotovitev je, da imajo pravosodni policisti v primerjavi z zasebnimi varnostnimi službami pomembne prednosti. Te se kažejo predvsem v njihovem statusu pooblaščenih uradnih oseb, daljšem usposabljanju, poznavanju pravosodnega okolja, širšem razumevanju varnostnih tveganj in možnosti zakonitega ukrepanja. Zasebne varnostne službe imajo izkušnje na področju varovanja ljudi in premoženja, vendar pri varovanju pravosodnih objektov ne dosegajo enake sistemske umeščenosti kot pravosodna policija.

Tretja ključna ugotovitev izhaja iz ankete. Zaposleni varovanje s pravosodnimi policisti ocenjujejo pozitivno, pravosodnim policistom zaupajo in njihovo odzivnost ob varnostnih incidentih ocenjujejo kot zelo dobro. Rezultati ankete podpirajo ugotovitev, da je pravosodna policija primeren in učinkovit izvajalec varovanja objektov pravosodnih organov.

Četrta ključna ugotovitev je, da zaposleni podpirajo nadaljnji razvoj sistema varovanja objektov pravosodnih organov. Večina anketirancev meni, da bi bilo varovanje objektov pravosodnih

organov v Republiki Sloveniji učinkovitejše, če bi ga v celoti izvajali pravosodni policisti. Pri tem zaposleni izpostavljajo predvsem potrebo po večjem številu pravosodnih policistov, večji prisotnosti na narokih, strožjem nadzoru vstopa, boljši pristopni kontroli, omejenem gibanju javnosti po objektu ter boljši tehnični in prostorski ureditvi.

Na podlagi navedenega je mogoče ugotoviti, da je nadaljnji razvoj sistema varovanja s pravosodnimi policisti smiseln, vendar mora biti izveden postopno. Za širitev sistema so potrebni ustrezni kadrovski, organizacijski, tehnični, finančni in normativni pogoji. Razvoj sistema zato ne sme temeljiti zgolj na zamenjavi izvajalca varovanja, temveč na celoviti nadgradnji varnostnega sistema pravosodnih organov.

6.2 Predlogi za izboljšave

Na podlagi ugotovitev diplomskega dela in rezultatov ankete bi bilo smiselno sistem varovanja objektov pravosodnih organov nadgraditi z naslednjimi ukrepi:

- Obravnava pravosodnih objektov kot objektov posebnega državnega pomena

Objekti pravosodnih organov bi morali biti obravnavani kot objekti posebnega pomena za delovanje države, saj je njihovo varovanje povezano z nemotenim delovanjem sodne oblasti, varnostjo zaposlenih, varstvom podatkov in zaupanjem javnosti v pravosodni sistem.

- Kadrovska okrepitev pravosodne policije

Za učinkovitejše varovanje bi bilo treba zagotoviti večje število pravosodnih policistov na objektih pravosodnih organov. Zaposleni so v anketi večkrat izpostavili potrebo po večji prisotnosti pravosodnih policistov, tudi na narokih oziroma pri varnostno zahtevnejših postopkih.

- Večja prisotnost pravosodnih policistov na narokih

Pri obravnavah, kjer obstaja večje varnostno tveganje, bi bila smiselna prisotnost pravosodnega policista v bližini razpravne dvorane oziroma na samem naroku. To bi povečalo občutek varnosti zaposlenih in omogočilo hitrejše ukrepanje ob incidentu.

- Uvedba oziroma nadgradnja pristopne kontrole

Za zaposlene bi bilo smiselno uporabljati službene kartice, za obiskovalce pa jasen režim vstopa in gibanja. S tem bi se zmanjšala možnost nenadzorovanega dostopa do prostorov, ki niso namenjeni javnosti.

- Omejitev gibanja javnosti po objektu

Po opravljenem varnostnem pregledu stranke in obiskovalcev ne bi smeli imeti prostega dostopa do celotnega objekta. Gibanje javnosti bi moralo biti omejeno na javno dostopne prostore, razpravne dvorane in druge za to določene dele objekta.

- Ločitev javnega in službenega dela objekta

Ena pomembnih izboljšav bi bila jasna prostorska ločitev dela, ki je namenjen javnosti, od dela, ki je namenjen sodnikom, strokovnim sodelavcem, sodnemu osebju in drugim zaposlenim. Takšna ločitev bi zmanjšala varnostna tveganja in izboljšala nadzor nad gibanjem oseb.

- Nova oziroma ustreznejša sodna stavba

Zaposleni so v anketi večkrat izpostavili, da obstoječi objekti zaradi starosti in prostorske zasnove niso vedno primerni za sodobne načine varovanja. Nova sodna stavba bi morala biti že v osnovi zasnovana tako, da omogoča učinkovito varovanje, ločene dostope, pristopno kontrolo in ustrezno tehnično varovanje.

- Večja uporaba tehničnega varovanja

Varovanje bi bilo smiselno nadgraditi z večjo uporabo videonadzora, alarmnih sistemov, rentgenskih naprav, kontrole pristopa, avtomatskega zaklepanja oziroma odpiranja vrat in drugih tehničnih rešitev. Tehnično varovanje mora biti podpora pravosodnim policistom.

- Enotni varnostni standardi za pravosodne objekte

Smiselno bi bilo oblikovati bolj poenotene standarde varovanja za objekte pravosodnih organov. Ti standardi bi morali določati minimalno raven fizičnega varovanja, tehničnega varovanja, pristopne kontrole, odzivanja na incidente in sodelovanja z drugimi varnostnimi subjekti.

- Postopna širitev sistema VOPO na druge objekte pravosodnih organov

Razvoj sistema bi moral potekati postopno, najprej na večjih in varnostno bolj izpostavljenih objektih. Takšen pristop bi omogočil realno kadrovsko načrtovanje, ustrezno usposabljanje in prilagoditev sistema glede na dejanske potrebe posameznega objekta.

6.3 Vizija nadaljnjega razvoja sistema varovanja

Vizija nadaljnjega razvoja sistema varovanja objektov pravosodnih organov mora temeljiti na postopni, sistemski in strokovno utemeljeni širitvi nalog pravosodne policije. Rezultati ankete kažejo, da zaposleni varovanje s pravosodnimi policisti ocenjujejo pozitivno, jim zaupajo in v veliki meri podpirajo širitev takšnega sistema na druge objekte pravosodnih organov. To pomeni, da nadaljnji razvoj sistema VOPO ni pomemben le z vidika organizacije varovanja, temveč tudi z vidika zaupanja zaposlenih, občutka varnosti in učinkovitega delovanja pravosodnega okolja.

6.3.1 Primerjava s hrvaško ureditvijo pravosodne policije

Kot primer primerljive tuje ureditve je smiselno izpostaviti Hrvaško. V okviru hrvaškega Ministrstva za pravosodje, upravo in digitalno transformacijo delujeta dve organizacijsko in funkcionalno različni področji pravosodne policije. Prvo področje predstavljajo zaposleni pravosodne policije v zaporskem sistemu, drugo pa zaposleni pravosodne policije, ki so zadolženi za varovanje pravosodnih ustanov. Prvi delujejo na področju zagotavljanja varnosti zaporov, oseb in premoženja, nadzora zaprtih oseb, vzdrževanja reda in izvajanja spremstev. Drugi pa delujejo na področju varovanja pravosodnih ustanov, kjer preprečujejo protipravna ravnanja zoper osebe, objekte in premoženje sodišč, preprečujejo vnos orožja, eksplozivnih naprav in drugih nevarnih predmetov ter varujejo sodno premoženje (Ministrstvo za pravosodje Hrvaška, 2026), (MPUDT, 2026)

Slika 6: Hrvaška pravosodna policija

Vir: https://mpudt.gov.hr/istaknute-teme-11/pravosudna-policija/30097

Hrvaška ureditev je za slovenski sistem pomembna predvsem zato, ker jasno ločuje naloge pravosodne policije v zaporskem sistemu in naloge pravosodne policije pri varovanju pravosodnih ustanov. Takšna razmejitev ne pomeni ločevanja poklica, temveč specializacijo posameznih področij dela. Podoben razvoj bi bil smiseln tudi v Sloveniji, kjer bi se lahko naloge pravosodnih policistov na področju VOPO organizacijsko bolj jasno opredelile in razvijale kot posebno strokovno področje znotraj pravosodne policije.

6.3.2 Pridobivanje kadra, usposabljanje in karierni razvoj

Pomembna razlika med slovensko in hrvaško ureditvijo je tudi v načinu pridobivanja in usposabljanja kadra. Hrvaška omogoča šolanje za potrebe pravosodnega ministrstva v povezavi s sistemom Ministrstva za notranje zadeve in Ministrstva za pravosodje, upravo in digitalno transformacijo. Kandidat se lahko že med šolanjem usmerja v področje pravosodne policije, po

končanem šolanju pa se lahko zaposli v organizacijskih enotah pravosodnega ministrstva. Hrvaški sistem kandidatom med šolanjem zagotavlja štipendijo, nastanitev in prehrano, opremo, kot so šolski pribor, učbeniki, športna oprema in uniforma, ter možnost opravljanja vozniškega izpita. Poleg tega so med šolanjem omogočene tudi dodatne dejavnosti, kot so policijski zbor, športne ekipe in ustvarjalne delavnice (MPUDT, 2026) (Ministrstvo za pravosodje Hrvaška, 2026).

Slika 7: Postani pravosudni policajac

Vir: https://mpudt.gov.hr/istaknute-teme-11/pravosudna-policija/30097

Takšen pristop je pomemben, ker poklic pravosodnega policista predstavlja kot dolgoročno karierno pot že v času izobraževanja. V Sloveniji se kandidat za pravosodnega policista praviloma najprej zaposli, nato pa opravi predpisano usposabljanje in strokovni izpit. Usposabljanje v Sloveniji praviloma traja devet mesecev, vendar največ osemnajst mesecev, in vključuje spoznavanje sistema izvrševanja kazenskih sankcij, pridobivanje teoretičnih in praktičnih znanj ter praktično usposabljanje. Med vsebinami so predpisi, pooblastila, tehnično in elektronsko varovanje, komunikacijske veščine, uporaba strelnega orožja, varovanje objektov in oseb ter socialne veščine (URSIKS, 2025).

Slika 8: Pravosodni policist – URSIKS

Vir: Lastni vir

Slovenski sistem ima torej že vzpostavljeno razmeroma obsežno usposabljanje, vendar bi bilo treba pri nadaljnjem razvoju razmišljati tudi o večji karierni privlačnosti poklica. Pri nas bi bilo smiselno razviti model, ki bi bil v določenih elementih primerljiv z ureditvijo policijskega izobraževanja oziroma s hrvaškim modelom usmerjenega pridobivanja kadra. (MPUDT, 2026) To pomeni, da bi bilo treba poklic pravosodnega policista predstaviti kot stabilen, spoštovan in

razvojno zanimiv poklic, ki ne ponuja le dela v zavodu, temveč tudi različne karierne poti znotraj pravosodnega sistema.

POGOJI ZA ZAPOSLITEV

Delovno razmerje pravosodnega policista lahko sklene, kdor izpolnjuje naslednja pogoje:

- V. stopnja izobrazbe - srednje tehniške in drugo strokovno izobraževanje/srednja strokovna izobrazba ali srednje splošno izobraževanje/srednja splošna izobrazba;
- najmanj 6 mesecev delovnih izkušenj;
- državljanstvo Republike Slovenije;
- vozniško dovoljenje B kategorije;
- ni pravnomočno obsojen zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti in ni obsojen na nepogojno kazen zapora v trajanju več kot šest mesecev, zoper njega ni vložena pravnomočna obtožnica zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, zoper njega ni izdana pravnomočna odločba o storjenem prekršku zoper javni red in mir z elementi nasilja, oziroma o storjenem prekršku v zvezi s proizvodnjo in prometom s prepovedanimi drogami ali v zvezi z orožjem;
- imeti mora ustrezne psihofizične sposobnosti in ne sme uživati prepovedanih drog;
- biti mora varnostno preverjen in zanj ne smejo obstajati varnostni zadržki.

Od kandidatov in kandidatk za prosta delovna mesta poleg izpolnjevanje formalnih pogojev pričakujemo predvsem primerne osebnostne značilnosti, da imajo občutek za komuniciranje, empatijo in skupinsko delo.

Naša želja je pridobiti pravosodne policiste, ki bodo s svojim delom, komunikacijo in zgledom ustvarjali stepne in spoštljive medsebojne odnose tako med zaprtimi osebami kot tudi med zaprtimi in uslužbenci. Varnost v najtršem pomenu besede želimo zagotavljati predvsem s primernimi socialnimi odnosi.

KAJ PONUJAMO?

Zaposlenim omogočamo:

- dinamično delo;
- redna izobraževanja in usposabljanja;
- redno plačilo;
- stabilno delovno okolje;
- vplačilo obveznega dodatnega pokojninskega zavarovanja;
- karierni in osebni razvoj.

Pravosodni policist = »Poklic, s katerim rasteš!«

Kandidati, ki izpolnjujejo formalne pogoje, se uvrstijo v izbirni postopek, znotraj katerega opravijo razgovor z izbirno komisijo ter psihološko testiranje in zdravniški pregled. Opravi se tudi preverjanje verodostojnosti listin in varnostno preverjanje.

Z izbranim kandidatom bo sklenjena pogodba o zaposlitvi za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. V 18. mesecih od sklenitve delovnega razmerja mora opraviti predpisano usposabljanje in zahtevan strokovni izpit.

USPOSABLJANJE

Vsebina usposabljanja pravosodnih policistov je raznolika in vključuje temeljna družboslovna izhodišča, pomembna za delo z zaprtimi osebami. Usposabljanje traja praviloma 9 mesecev, vendar največ 18 mesecev in je razdeljeno v naslednje programske sklope:

1. spoznavanje izvrševanja kazni zapora in priprava ter se posebej naloga pravosodnih policistov pri izvrševanju kazni zapora in pripora;
2. pridobivanje osnovnih teoretičnih in praktičnih znanj in veščin;
3. praktično usposabljanje v zavodu.

Prvi programski sklop je namenjen osnovnemu spoznavanju sistema izvrševanja kazenskih sankcij ter spoznavanju dejavnosti in dela uprave.

Drugi programski sklop je namenjen pridobivanju znanj, ki so potrebna za opravljanje nalog na področju izvrševanja kazenskih sankcij, zlasti znanj s teh področij:

1. predpisov, ki urejajo izvrševanje kazenskih sankcij, izvrševanje pripora, splošni upravni postopek in varovanja podatkov;
2. kriminologija, kriminalistika in penologije;
3. izvrševanja nalog in pooblastil pravosodnih policistov;
4. varnosti in zdravja pri delu, požarne varnosti in nudenja prve pomoči;
5. tehničnega in elektronskega varovanja in komunikacije.

V okviru drugega programskega sklopa usposabljanja, ki je namenjeno pridobivanju osnovnih teoretičnih in praktičnih znanj ter veščin za opravljanje dela, zagotavljamo brezplačno bivanje in prehrano.

6. tehnike obvladovanja oseb, uporabe strelnega orožja in drugih podobnih sredstev;
7. vodenja evidenc in informatike;
8. varovanja varovanih objektov in oseb;
9. komunikacije in socialnih veščin;
10. kodeksa etike in integritete;
11. programov obravnave zaprtih oseb in
12. dejavnikov tveganja in potreb zaprtih oseb.

Tretji programski sklop se pod nadzorom vodje oddelka za varnost izvaja v zavodu in je namenjen:

1. poglobljenemu praktičnemu spoznavanju znanj, ki jih je kandidat za pravosodnega policista pridobil v okviru drugega sklopa usposabljanja;
2. učenju komunikacijskih veščin in praktičnega dela z obsojenci;
3. utrjevanju pridobljenega teoretičnega znanja.

Prvi in tretji programski sklop trajata skupaj štiri mesece, drugi programski sklop pet mesecev.

Kandidati se v času usposabljanja seznanijo in naučijo veščin z različnih področij obravnave oseb. Zelo velik poudarek dajemo pridobivanju znanj o prepoznavanju človekove osebnosti ter učenju komunikacije z različnimi tipi osebnosti. V okviru usposabljanja kandidati opravijo tudi preizkuse znanja s področja predpisov, praktičnega postopka, pooblastil, prve pomoči, rokovanja s strelnim orožjem in samoobrambe, medtem ko morajo med praktičnim usposabljanjem v zavodih opraviti še izpit iz varstva pri delu in požarne varnosti, izpit iz Zakona o splošnem upravnem postopku ter si pridobiti oceno praktične usposobljenosti za delo v zavodu. Po vseh končnih obveznostih sledi zaključni izpit, ki obsega praktični in ustni del.

Slika 9: Postani pravosodni policist – URSIKS

Vir: Predstavitev-poklica-pravosodni-policist_zlozenka-2023.pdf

6.3.3 Postopna širitev varovanja objektov pravosodnih organov

Ena izmed ključnih razvojnih možnosti je postopna širitev varovanja s pravosodnimi policisti na pomembnejše objekte pravosodnih organov v Republiki Sloveniji. Širitev bi morala potekati v fazah, najprej na večjih in varnostno bolj izpostavljenih objektih, kasneje pa tudi na drugih objektih, ki spadajo v področje Ministrstva za pravosodje. Takšen pristop bi omogočil realno kadrovsko načrtovanje, postopno usposabljanje novih pravosodnih policistov, tehnično prilagoditev objektov in enotno uvajanje varnostnih standardov.

Dolgoročna vizija je, da bi pravosodni policisti postopoma prevzeli varovanje vseh pomembnejših objektov, ki spadajo v okvir Ministrstva za pravosodje oziroma pravosodnega sistema. To bi pomenilo bolj enoten, državno organiziran in strokovno voden sistem varovanja. Pri tem širitev ne sme biti takojšnja in popolna zamenjava vseh obstoječih oblik varovanja, temveč kot postopna nadgradnja, ki temelji na oceni ogroženosti, kadrovskih možnostih, tehnični opremljenosti in prostorskih pogojih posameznega objekta.

6.3.4 Operativno – nadzorni center, spremstva in prostori za zaprte osebe na objektih pravosodnih organov

Pomemben del vizije predstavlja tudi vzpostavitev operativno-klicnega centra za potrebe URSIKS in varovanja objektov pravosodnih organov na območju celotne države. Tak center bi omogočal enotno spremljanje varnostnih dogodkov, hitrejše obveščanje, boljšo koordinacijo med objekti, učinkovitejše sodelovanje s policijo in drugimi pristojnimi organi ter bolj sistematično zbiranje podatkov o varnostnih tveganjih. Operativno-klicni center bi lahko postal osrednja podporna točka za pravosodno policijo na področju VOPO in za druge naloge URSIKS, kjer je potrebna stalna operativna povezanost.

Ena izmed razvojnih možnosti je tudi vzpostavitev posebne enote za spremstva zaprtih oseb na sodišča. Takšna enota bi delovala v okviru sistema varovanja objektov pravosodnih organov in bi bila namenjena predvsem spremstvom zaprtih oseb na sodne naroke ter njihovemu varnemu zadrževanju v času prekinitev, odmorov ali čakanja na nadaljevanje postopka. S tem bi se razbremenili zavodi za prestajanje kazni zapora, ki danes za spremstva namenjajo svoj kader, hkrati pa bi se povečala strokovnost, enotnost in učinkovitost izvajanja spremstev na sodiščih.

Za takšno rešitev bi bilo treba na objektih pravosodnih organov zagotoviti ustrezne prostore za zaprte osebe. Ti prostori bi morali omogočati varno čakanje zaprtih oseb pred narokom, med prekinitvami in po zaključku obravnave, dokler se ne izvede prevoz do zavoda, kjer zaprta oseba prestaja kazen. S tem bi se zmanjšalo nepotrebno gibanje zaprtih oseb po objektu, povečala varnost zaposlenih, strank in obiskovalcev ter olajšalo delo pravosodnim policistom, ki izvajajo spremstva in varovanje.

6.3.5 Možnosti prevzema dodatnih nalog pravosodne policije

Poleg postopne širitve varovanja objektov pravosodnih organov bi bilo v prihodnje smiselno proučiti tudi možnosti prevzema dodatnih nalog pravosodne policije. Glede na posebnosti pravosodnega okolja, usposobljenost pravosodnih policistov in razvojne možnosti poklica bi bilo mogoče razmišljati predvsem o naslednjih nalogah:

- osebno varovanje ogroženih sodnikov, državnih tožilcev in drugih pravosodnih funkcionarjev;
- varovanje prič v varnostno zahtevnejših postopkih;
- sodelovanje pri vročitvah sodnih pisanj v primerih, kjer obstaja večje varnostno tveganje;
- sodelovanje pri izvrševanju določenih sodnih odločb;
- sodelovanje pri spremstvih in nadzoru zaprtih oseb v povezavi s sodnimi postopki;
- razvoj specializiranih kariernih poti pravosodnih policistov znotraj pravosodnega sistema.

Takšna razvojna smer ni nova. Strategija razvoja varnosti pravosodnih organov med možnostmi nadaljnjega razvoja izpostavlja prav proučitev dodatnih nalog pravosodne policije, med katere sodijo osebno varovanje pravosodnih funkcionarjev, varovanje prič, vročitve sodnih pisanj in izvrševanje določenih sodnih odločb (Savski, Varovanje pravosodnih organov - strategija razvoja, 2018). To kaže, da se razvoj pravosodne policije ne bi smel ustaviti samo pri varovanju vhodov in objektov, temveč bi lahko v prihodnje zajemal širše naloge, ki so neposredno povezane z varnostjo pravosodnega sistema.

Posebej pomembna razvojna možnost je osebno varovanje ogroženih pravosodnih funkcionarjev, predvsem sodnikov, državnih tožilcev in drugih oseb, ki so zaradi narave svojega dela lahko izpostavljene grožnjam, pritiskom ali drugim oblikam ogrožanja. Pravosodni policisti poznajo pravosodno okolje, delovanje sodišč, varnostna tveganja v postopkih in posebnosti dela z osebami, ki so lahko v konfliktu s pravosodnim sistemom. Zato bi bilo smiselno proučiti, ali bi lahko pravosodna policija v prihodnje prevzela določene naloge osebnega varovanja ogroženih pravosodnih funkcionarjev oziroma pri njih sodelovala.

Varnost sodnikov, tožilcev in drugih pravosodnih funkcionarjev ni le vprašanje njihove osebne varnosti, temveč tudi vprašanje varovanja neodvisnosti odločanja, avtoritete pravosodja in zaupanja javnosti v pravno državo. Napadi, grožnje in pritiski na sodnike, tožilce, osebje in njihove bližnje vplivajo na neodvisnost sodne veje oblasti, zato je treba varnost pravosodnih organov obravnavati sistemsko in preventivno. Zato bi bilo varovanje ogroženih pravosodnih funkcionarjev smiselno obravnavati kot eno izmed možnih specializiranih razvojnih področij pravosodne policije. (Savski, Varovanje pravosodnih organov - strategija razvoja, 2018)

Podobno velja za varovanje prič. Priče imajo v sodnih postopkih pomembno vlogo, v nekaterih primerih pa so lahko zaradi svojega sodelovanja v postopku izpostavljene pritiskom, grožnjam ali drugim oblikam ogrožanja. Zato bi bilo smiselno proučiti, ali bi lahko pravosodna policija v varnostno zahtevnejših postopkih sodelovala tudi pri nalogah, povezanih z zagotavljanjem varnosti prič. Takšna rešitev bi morala biti jasno pravno urejena, strokovno načrtovana in omejena na primere, kjer bi za to obstajala konkretna varnostna potreba.

Kot dodatna razvojna možnost se pojavlja tudi sodelovanje pravosodne policije pri vročitvah sodnih pisanj in izvrševanju določenih sodnih odločb. Pri tem ne bi šlo za splošno prevzemanje vseh vročitev ali vseh izvršilnih nalog, temveč predvsem za sodelovanje v primerih, kjer obstaja večja možnost odpora, groženj, nasilja ali drugih varnostnih zapletov. V takšnih primerih bi lahko pravosodni policisti zaradi svoje usposobljenosti, pooblastil in izkušenj pri delu z varnostno zahtevnimi osebami predstavljali strokovno podporo pravosodnemu sistemu.

Pri razmišljanju o takšnem razvoju je lahko uporaben tudi primer U. S. Marshals Service v Združenih državah Amerike. Gre za službo, ki v okviru zveznega pravosodnega sistema opravlja širok nabor nalog, med drugim:

- varovanje zveznih sodnih objektov;
- varovanje zveznih sodnikov, porotnikov in drugih članov zveznega sodstva;
- varovanje zveznih tožilcev in sodnega osebja;

- ocenjevanje in obravnavanje groženj zoper varovane osebe;
- varovanje prič;
- skrb za zvezne pripornike in njihov transport na sodišča ter v druge ustanove;
- izvrševanje zveznih sodnih odredb;
- vročanje oziroma izvajanje določenih sodnih procesnih dejanj;
- sodelovanje pri prijetju in obvladovanju pobeglih oseb.

Slika 10: U. S. Marshal Service

Vir: https://www.securityweek.com/ransomware-attack-hits-us-marshals-service/

Pomemben del takšnega sistema so tudi strogi pogoji za zaposlitev, usposabljanje in stalno preverjanje usposobljenosti. Kandidati za delovno mesto morajo izpolnjevati več pogojev, med drugim starostne pogoje, zdravniške zahteve, fizične standarde, varnostno preverjanje, testiranje na droge, vozniško dovoljenje, sposobnost nošenja strelnega orožja in pripravljenost pričati na sodišču. Usposabljanje poteka v okviru Federal Law Enforcement Training Center in zajema pravna znanja, uporabo sile, taktike obvladovanja oseb, varovanje sodišč, zaščitno varovanje, vročanje sodnih pisanj, zvezni sodni postopek, strelno orožje, prvo pomoč, ravnanje s priporniki in postopke pri sojenjih z visoko stopnjo tveganja. Zaposleni morajo tudi periodično izpolnjevati fizične standarde, zdravstvene zahteve, varnostna preverjanja in usposobljenost za uporabo orožja. (USA government, U. S. Marshals Service, 2026)

U. S. Marshals Service varuje več kot 2.700 aktivnih zveznih sodnikov in približno 30.300 zveznih tožilcev ter drugih sodnih uradnikov. Poleg tega zaposluje več kot 6000 oseb, ki varujejo na sodiščih, vzdržuje več kot 1.600 varnostnih sistemov v zasebnih prebivališčih sodnikov ter zagotavlja fizično varovanje in varnostne sisteme za več kot 800 zveznih objektov. V letu 2024 je obravnaval tudi 822 groženj oziroma možnih groženj varovanim osebam (USA government, U. S. Marshals Service, 2026)

Slika 11: U. S. Marshals v dvorani

Vir: https://www.facebook.com/photo?fbid=847119731232987&set=pcb.847119871232973

Na področju varovanja prič U. S. Marshals Service zagotavlja varnost, zdravje in zaščito ogroženim pričam ter njihovim najbližjim. Od začetka programa leta 1971 je služba zaščitila, preselila in zagotovila novo identiteto več kot 19.250 pričam in njihovim družinskim članom. Na področju pripornikov je odgovorna za varno namestitev, skrb in transport zveznih pripornikov od odreditve sodnega pripora do oprostitve ali predaje v prestajanje kazni, pri čemer je bilo v letu 2025 na sodne obravnave in druge potrebne dogodke spremljanih več kot 533.000 pripornikov. U. S. Marshals Service ima tudi naloge na področju vročanja sodnih pisanj, izvrševanja zveznih sodnih odredb in sodnih prodaj ter naloge na področju prijemanja ubežnikov (USA government, U. S. Marshals Service, 2026).

Slika 12: U. S. Marshals transport zaprte osebe

Vir: https://www.facebook.com/photo?fbid=847119721232988&set=pcb.847119871232973

Slika 13: U. S. Marshals transport zaprte osebe

Vir: https://www.facebook.com/photo?fbid=847119791232981&set=pcb.847119871232973

Ameriškega modela ni mogoče neposredno prenesti v slovenski pravosodni sistem, saj gre za drugačno pravno ureditev, drugačen obseg države in drugačno organizacijo organov. Kljub temu pa primer U. S. Marshals Service kaže, da se lahko specializirana služba, povezana s

pravosodnim sistemom, razvija širše kot zgolj v smeri fizičnega varovanja objektov. Takšen primer je uporaben predvsem kot razmislek o možnih smereh razvoja pravosodne policije v Sloveniji.

V slovenskem prostoru bi bilo zato smiselno razmišljati o postopnem razvoju dodatnih specializiranih nalog pravosodne policije. To ne pomeni, da bi pravosodna policija takoj prevzela naloge policije ali drugih organov, temveč da bi se lahko v okviru pravosodnega sistema preučilo, katere naloge so vsebinsko povezane z njenim obstoječim delom. Med takšne naloge bi lahko spadale predvsem naloge, ki izhajajo iz poznavanja pravosodnega okolja, varovanja objektov pravosodnih organov, dela z zaprtimi osebami, spremstev, zagotavljanja reda, varovanja ogroženih oseb v pravosodju in sodelovanja v varnostno zahtevnejših postopkih.

Takšen razvoj bi lahko prispeval k višji ravni varnosti pravosodnega sistema in hkrati k večji prepoznavnosti poklica pravosodnega policista. Poklic bi postal bolj raznolik, strokovno zahtevnejši in karierno privlačnejši. Pravosodni policisti bi lahko imeli več možnih smeri razvoja, na primer delo pri varovanju objektov pravosodnih organov, delo pri spremstvih, sodelovanje pri varovanju ogroženih pravosodnih funkcionarjev, sodelovanje pri varovanju prič ali delo pri drugih varnostno zahtevnih nalogah v pravosodnem sistemu. S tem bi pravosodna policija postala še pomembnejši varnostni subjekt znotraj pravosodja, poklic pa bi pridobil večjo strokovno širino in razvojno vrednost.

Navedene možnosti je treba razumeti kot razvojne smeri, ne kot takojšnjo organizacijsko spremembo. Pred morebitno uvedbo takšnih nalog bi bilo treba izvesti dodatne pravne, kadrovske, organizacijske, finančne in varnostne analize. Prav tako bi bilo treba jasno določiti pristojnosti, pooblastila, odgovornosti, način usposabljanja, opremo, sistem vodenja in razmerje do nalog policije ter drugih pristojnih organov. Šele na tej podlagi bi bilo mogoče presoditi, katere dodatne naloge bi bilo smiselno postopno razvijati znotraj pravosodne policije.

Tabela 6: Primerjava zaposlitve: Pravosodna policija - U. S. Marshals Service

Primerjava	Pravosodna policija	U. S. Marshals Service
Osnovna vloga	Zagotavljanje varnosti, reda in discipline v zavodih za prestajanje kazni zapora, spremstva zaprtih oseb	Širša podpora zveznemu pravosodnemu sistemu: sodno varovanje, varovanje sodnikov in sodnega osebja, varovanje prič, transport pripornikov, izvrševanje sodnih odredb in prijemanje ubežnikov.
Starostni pogoji	/	Pri določenih operativnih delovnih mestih je praviloma določena zgornja starostna meja za imenovanje, pogosto pred 37. letom, z določenimi izjemami.
Varnostno preverjanje	Izvaja se varnostno preverjanje in preverjanje ustreznosti kandidata za delo pravosodnega policista.	Zahtevano je varnostno preverjanje, pri nekaterih delovnih mestih tudi dostop do tajnih oziroma občutljivih podatkov.
Fizični standardi	/	Kandidati morajo opraviti fizične preizkuse; zaposleni jih opravljajo periodično. Preizkusi vključujejo tek, sklece, trebušnjake in druge elemente telesne pripravljenosti.
Usposabljanje	Usposabljanje vključuje teoretična ter praktična znanja za delo z zaprtimi osebami in varnostno zahtevnimi situacijami.	Usposabljanje poteka v okviru Federal Law Enforcement Training Center. Vključuje pravna znanja, uporabo sile, taktike obvladovanja oseb, varovanje sodišč, zaščitno varovanje, vročanje sodnih pisanj, zvezni sodni postopek, strelno orožje, prvo pomoč in ravnanje s priporniki.
Razporeditev	Delo je vezano predvsem na zavode za prestajanje kazni zapora	Kandidati morajo računati na razporeditev po potrebah službe in delo v različnih zveznih okrožjih oziroma enotah.

Karierna širina	Trenutno je poklic primarno vezan na zaporski sistem in naloge pravosodne policije	Poklic omogoča različne smeri dela: sodno varovanje, osebno varovanje, varovanje prič, transport pripornikov, prijemanje ubežnikov, izvrševanje sodnih nalog in operativne naloge.

Vir: Lastni vir, na podlagi primerjave uradnih virov (URSIKS, 2025), (USA government, U. S. Marshals Service, 2026)

Primerjava kaže, da je sistem U. S. Marshals Service bistveno širše zasnovan kot trenutni sistem pravosodne policije v Sloveniji. Ameriški model vključuje strožje in bolj razdelane pogoje zaposlovanja, jasne fizične in zdravstvene standarde, periodična preverjanja, specializirano usposabljanje ter več različnih kariernih smeri. Slovenski sistem ima že vzpostavljeno usposabljanje pravosodnih policistov in jasno pravno podlago za njihovo delo, vendar bi se lahko z razvojem VOPO in morebitnim prevzemom dodatnih nalog poklic postopno razvil v bolj specializirano, raznoliko in karierno privlačno varnostno službo znotraj pravosodnega sistema.

7 SKLEP

Varovanje objektov pravosodnih organov je pomemben del zagotavljanja varnosti pravosodnega sistema in nemotenega delovanja sodne oblasti. Pravosodni organi niso običajni poslovni objekti, saj se v njih izvajajo postopki, ki so lahko za udeležence osebno, pravno in čustveno zelo pomembni. Zaradi tega je varovanje teh objektov povezano ne samo z zaščito ljudi in premoženja, temveč tudi z varovanjem reda, dostojanstva postopkov, podatkov, dokumentacije in zaupanja v pravosodni sistem.

V diplomskem delu je bila obravnavana vloga pravosodnih policistov pri varovanju objektov pravosodnih organov in možnosti nadaljnjega razvoja sistema varovanja. Zastavljeni cilji diplomskega dela so bili doseženi. V nalogi so bile predstavljene naloge, pristojnosti in pooblastila pravosodnih policistov, analizirana je bila organizacija varovanja objektov pravosodnih organov, opravljena je bila primerjava med pravosodno policijo, zasebnimi varnostnimi službami in izbranimi tujimi ureditvami, predvsem s hrvaško pravosodno policijo ter primerom U. S. Marshals Service. Izvedena je bila tudi anketa med zaposlenimi v pravosodnih organih. Na podlagi ugotovitev so bili oblikovani predlogi za izboljšave in vizija nadaljnjega razvoja sistema varovanja objektov pravosodnih organov.

Ugotovljeno je bilo, da imajo pravosodni policisti pri varovanju objektov pravosodnih organov pomembno vlogo. Njihova prednost se kaže predvsem v pooblastilih, usposobljenosti, poznavanju varnostno zahtevnih situacij in umeščenosti v pravosodni sistem. V primerjavi z zasebnimi varnostnimi službami imajo pravosodni policisti širše razumevanje pravosodnega okolja in večjo povezanost z nalogami države na področju zagotavljanja varnosti. Zasebne varnostne službe imajo izkušnje pri varovanju ljudi in premoženja, vendar je pri varovanju pravosodnih objektov potrebna dodatna strokovna, pravna in organizacijska prilagojenost.

Rezultati ankete so pokazali, da se zaposleni v objektih počutijo varno in da varovanje s pravosodnimi policisti ocenjujejo zelo pozitivno. Prav tako pravosodnim policistom bolj zaupajo kot zasebni varnostni službi ter njihovo odzivnost ob varnostnih incidentih ocenjujejo kot zelo dobro. Na podlagi rezultatov ankete je mogoče ugotoviti, da zaposleni pravosodne

policiste prepoznavajo kot ustrezne, strokovne in učinkovite izvajalce varovanja objektov pravosodnih organov.

Vse tri zastavljene hipoteze so bile potrjene. Prva hipoteza, da pravosodni policisti zaradi svojih pooblastil in usposobljenosti zagotavljajo višjo raven varnosti kot zasebne varnostne službe, je bila potrjena z višjimi ocenami varovanja pravosodne policije in večjim zaupanjem zaposlenih. Druga hipoteza, da prisotnost pravosodnih policistov omogoča učinkovitejše ukrepanje ob varnostnih incidentih, je bila potrjena z visokimi ocenami odzivnosti pravosodnih policistov. Tretja hipoteza, da bi razširitev varovanja s pravosodnimi policisti na druge objekte pravosodnih organov izboljšala učinkovitost varovanja, je bila potrjena z večinsko podporo anketirancev širitvi takšnega sistema.

Tabela 7: Status zastavljenih hipotez

	Hipoteza	Status
H1	Pravosodni policisti zaradi svojih pooblastil in usposobljenosti zagotavljajo višjo raven varnosti kot zasebne varnostne službe.	Potrjena
H2	Prisotnost pravosodnih policistov omogoča učinkovitejše ukrepanje ob varnostnih incidentih.	Potrjena
H3	Razširitev varovanja s pravosodnimi policisti na druge objekte pravosodnih organov bi izboljšala učinkovitost varovanja objektov pravosodnih organov.	Potrjena

Vir: Lastni vir, lastna raziskava

Pomembna ugotovitev diplomskega dela je tudi, da nadaljnji razvoj sistema VOPO ne sme pomeniti samo zamenjave izvajalca varovanja, temveč celovito nadgradnjo sistema. Za učinkovitejše varovanje bi bilo treba zagotoviti jasnejšo zakonsko ureditev nalog VOPO, večje sistemsko sodelovanje med pristojnimi organi, večje število pravosodnih policistov, večjo prisotnost na varnostno zahtevnejših narokih, strožji nadzor nad vstopom, boljšo pristopno kontrolo, omejeno gibanje javnosti po objektih ter sodobnejšo tehnično in prostorsko ureditev pravosodnih objektov.

Pri oblikovanju predlogov je bilo ugotovljeno, da varnost pravosodnih objektov ni odvisna samo od prisotnosti varnostnega osebja. Pomembni so tudi ustrezna organizacija dela, kakovostna tehnična oprema, jasna pravila gibanja oseb po objektu, ločitev javnih in službenih prostorov, usposobljenost kadra ter sodelovanje med pravosodnimi organi, pravosodno policijo, policijo in drugimi pristojnimi subjekti. Le povezava vseh teh elementov lahko zagotovi višjo in dolgoročno stabilno raven varnosti.

Vizija razvoja sistema mora biti postopna in realna. Smiselno bi bilo razmišljati o postopni širitvi varovanja s pravosodnimi policisti na pomembnejše objekte pravosodnih organov, vzpostavitvi operativno-nadzornega centra, oblikovanju posebne enote za spremstva zaprtih oseb na sodišča in ureditvi prostorov za varno čakanje zaprtih oseb med sodnimi postopki. Primer Hrvaške kaže, da je mogoče pravosodno policijo organizacijsko razvijati v smeri jasnejše razdelitve med zaporskim sistemom in varovanjem pravosodnih ustanov. Primer U. S. Marshals Service pa dodatno kaže, da se lahko specializirana pravosodno-varnostna služba razvija širše, tudi na področju varovanja ogroženih pravosodnih funkcionarjev, varovanja prič, transporta priprtih oziroma zaprtih oseb, izvrševanja sodnih nalog in prijemanja ubežnikov.

Razvoj sistema VOPO bi lahko pozitivno vplival tudi na poklic pravosodnega policista. Če bi se naloge pravosodne policije razširile na več področij varovanja pravosodnih organov, bi poklic postal bolj raznolik, razvojno zanimiv in karierno še bolj privlačen. Pravosodni policisti bi lahko imeli več možnosti za strokovni razvoj, specializacijo in napredovanje, kar bi prispevalo tudi k večji prepoznavnosti in ugledu poklica.

Na podlagi celotne obravnave je mogoče zaključiti, da imajo pravosodni policisti pomemben potencial za nadaljnji razvoj varovanja objektov pravosodnih organov. Rezultati raziskave kažejo, da zaposleni podpirajo širšo oziroma večjo prisotnost pravosodne policije. Nadaljnji razvoj sistema bi zato moral temeljiti na strokovnosti, zakonitosti, postopnosti, ustrezni kadrovski podpori in sodobni varnostni infrastrukturi. Takšen pristop bi lahko prispeval k višji ravni varnosti, večjemu zaupanju zaposlenih in učinkovitejšemu delovanju pravosodnih organov v Republiki Sloveniji.

8 VIRI, LITERATURA

Aktiva skupina. (26. september 2022). *Predstavitev varnostnika*. Pridobljeno iz Aktiva skupina: https://aktiva.si/blog/predstavitev-poklica-varnostnik/

ČAS. (2026). *NPK VARNOSTNIK*. Pridobljeno iz ČAS - Zasebna šola za varnostno izobraževanje: https://varnostnoizobrazevanje-cas.si/nacionalne-poklicne-kvalifikacije/npk-varnostnik-varnostnica/

Ministrstvo za pravosodje, Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij RS. (Marec 2026). *Letna poročila URSIKS*. Pridobljeno iz Uprava za izvrsevanje kazenskih sankcij: https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/URSIKS/Dokumenti/Letna-porocila-/Letno-porocilo-2025.pdf

Ministrsvo za pravosodje, Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij RS. (September 2024). *Letna poročila URSIKS*. Pridobljeno iz Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij: https://www.gov.si/assets/organi-v-sestavi/URSIKS/Dokumenti/Letna-porocila-/Letno-porocilo-2023.pdf

Ministrvo za pravosodje Hrvaška, M. z. (Junij 2026). *Pravosudna policija*. Pridobljeno iz Republika Hrvatska, Ministrstvo pravosuđa, uprave i digitalne transformacije: https://mpudt.gov.hr/pravosudna-policija/30097

MPUDT, M. z. (Junij 2026). *Postani pravosudni policajac*. Pridobljeno iz MPUDT, Ministrsvo za Pravosodje republike Hrvaške, uprave in digitalne transformacije: https://mpudt.gov.hr/o-ministarstvu/ustrojstvo/uprava-za-zatvorski-sustav-i-probaciju/zatvorski-sustav/postani-pravosudni-policajac-policajka/26796

Nova24TV. (2026). *Nova tv 24*. Pridobljeno iz OKROŽNO VIŠJE IN VRHOVNO SODIŠČE RS LJUBLJANA TAVČARJEVA ULICA 9, ARHITEKTURA: https://nova24tv.si/wp-content/uploads/2025/02/Visje-sodisce-v-Ljubljani--scaled.jpg

Pravilnik o določitvi varnostnih standardov poslovanja sodišč. (19. 4 2007). *Ministrvo za pravosodje*. Pridobljeno iz PIS RS: https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=PRAV8321

Pravilnik o izvrševanju nalog in pooblastil pravosodnih policistov. (5. december 2018). *Pravilnik o izvrševanju nalog in pooblastil pravosodnih policistov*. Pridobljeno iz PIS RS: https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=PRAV13460

Savski, S. (2015). Upravljanje z varnostjo v pravosodnih organih. *Pravosodni bilten 3/2015*, 121-138.

Savski, S. (2018). *Varovanje pravosodnih organov - strategija razvoja.* Ljubljana: Ministrstvo za pravosodje.

Sodni red. (28. december 2016). *Republika Slovenija*. Pridobljeno iz PIS RS: https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=DRUG4076

URSIKS. (19. september 2025). *Varno, odločno, pravično*. Pridobljeno iz Uprava za izvrševanje kazenskih sankcij: https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/varno-odlocno-pravicno/

USA government, US Marshals Service. (2026). *US Marshals Service*. Pridobljeno iz Judicial Security: https://www.usmarshals.gov/what-we-do/judicial-security

ZIKS - 1. (23. februar 2000). *PIS RS, Ministrstvo za pravosodje RS*. Pridobljeno iz Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij: https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO1223

ZZasV - 1. (1. marec 2011). *Zakon o zasebnem varovanju - 1*. Pridobljeno iz PIS RS: https://pisrs.si/pregledPredpisa?id=ZAKO5760